

Fonctionnement vum Fluchhafen! An deem Sënn ënnerstëtze mir déi Motioun. Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Eicher. Dann d'Madamm Cahen.

Mme Corinne Cahen (DP) | Jo, villmoos merci, Här President. Merci och dem Här Sehovic fir déi Initiatiiv. An Dir hutt selwer gesinn, Här Sehovic – dofir war ech och direkt bereet, déi mat ze ënnerschreien –, wéi reaktiv d'Ministesch war, well si huet gesot: „Ben, mir si schonn amgaang, dat alles natierlech ze examinéieren an ze kucken, wat hei elo genau de Problem war.“ An dat beweist nees eng Kéier dat, wat mer jo awer ëmmer feststellen an der Mobilitéitskommissioun: dass d'Ministesch ëmmer disponibel ass an dass se effektiv och kuckt, op d'Froen alleguerten eng Äntwert ze hunn a selwer dat och schonn am Virus kuckt.

Dofir hat ech guer kee Problem, déi Motioun hei mat ze ënnerschreien, well ech mengen, dass d'Ministesch natierlech, wa se bis all d'Donnéeën huet vun där Analys, déi natierlech wäert an d'Chamber presentéiere kommen, sou wéi se dat bis elo och ëmmer gemaach huet. An dofir géife mir, Här President, déi Motioun natierlech matstëmmen.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Cahen. An da géif den Här Cruchten d'Wuert kréien. Här Cruchten.

M. Yves Cruchten (LSAP) | Merci, Här President. Ech sinn duebel erstaunt.

(Hilarité)

Ech sinn erstaunt driwwer, dass ech elo héieren hu vun der Majoritéit, dass se eng Motioun mat ënnerschreien, wou se soen: „Am Fong maache mer dat schonn.“ Well normalerweis kréie mer ëmmer gesot, wann dat de Fall ass: „Dann ass se iwwerflësseg, an dofir stëmmen mir dergéint.“ Dat kréie mer elo zënter zwee Joer ze héieren.

Plusieurs voix | Jo.

M. Yves Cruchten (LSAP) | An hei gëtt se elo mat ënnerschriwwen.

(Interruptions)

Mee, Här President, ech sinn nach, ech sinn nach vill méi erstaunt, ...

M. Claude Wiseler, Président | Här Cruchten, setzt Tech duerch!

M. Yves Cruchten (LSAP) | ... ech sinn nach vill méi erstaunt iwwert d'Kolleege vun déi gréng, déi hei hir Léift fir d'Fligerei respektiv fir d'Sportsfligerei entdecken.

(Hilarité)

Si proposéieren hei an enger Motioun, dass mer eis sollen op d'Sich maachen no engem Site fir en zweete Fluchhafen respektiv e Fluchhafen fir d'Sportsfligerei. Déi Diskussioun hu mer jo och mat dem normale Fluchhafen, deem seng Capacitéite jo net duerginn.

Ech sinn do éischer skeptesch, dass mer dat sollte maachen, an ech froe mech, ob dat déi eenzeg Léisung op dee Virfall, dee mer haten, ass. An do hutt Der Recht, Här Sehovic. Dir hutt Recht, dass dee Virfall mat deem Sportsflieger do eise Fluchhafen blockéiert huet, dass mer do eppes mussen ënnerhuelen, mee ech froe mech, ob déi eenzeg Léisung déi ka sinn oder soll sinn, dass mer en zweete Fluchhafen bauen oder eng zweet Landepist iergendwou am Land, iergendwou op der Grénger Wiss. Also ganz eesch!

Ech froe mech, ob mer net besser hätten, an der Kommissioun eis eng Kéier ausenanerzesetze mat de

Responsabele vum Fluchhafen, de Fluchlotsen, vläicht och dem CGDIS a vläicht, firwat net, och mat de Leit vun der Sportsfligerei, fir ze kucken, wat mer kënnen un Alternativléisunge sichen, fir déi Problemer do ze evitéieren. Mee ech sinn éischer skeptesch, dass mer sollten hei am Land nach iergendwou op der Grénger Wiss en zweete Fluchhafen bauen.

Merci.

Une voix | Ganz gutt!

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Cruchten. Här Goergen.

M. Marc Goergen (Piraten) | Merci, Här President. Also, déi Motioun koum jo elo e bëssen iwwerraschend, mee ech muss awer do emol e bësse faktuell opraumen.

Éischstens, deen Incident, dee war, dat war kee Fliger vu Lëtzebuerg. Dat war e Pilot, deem et schlecht gi war an deen aus der Belsch koum.

(Brouhaha)

Jo, déi gréng kënnen „A“ soen. Et war eng OO-Kennung, dat heescht, Dir hätt et direkt erkannt. Lëtzebuerg huet LX-Kennungen. Dat heescht, dat heiten huet guer näischt ze di mat der Sportsfligerei zu Lëtzebuerg!

Au contraire, d'ICAO-Reegele (ndlr: International Civil Aviation Organization leeë ganz genee fest, dass een dat weiderhin op all Fluchhafen kann. Dat heescht Är Motioun géif dee Fall, wéi Der en hei zitéiert, guer net verhéieren. Zürich, Wien, all déi Fluchhäfen, do hätt dee kënnen esou landen ouni Problem. Dat si ganz international Reegele vun der ICAO. Mir hunn hei Honnerten där Agrementen ënnerschriwwen als Chamber. Dat heite géif dat guer net änneren.

Mir kënnen gären eng Kéier driwwer diskutéieren, ob d'Sportsfligerei eng Alternativ zum Findel géng kréien. Mir sinn och oppen, fir driwwer ze schwätzen. Iwwregens, Är Beispiller sinn och falsch. Yutz-Thionville ass zou. Dir hutt déi aner geholl: Saarlouis-Düren a Bitburg kennt jiddereen. Dat sinn alles Militärflychhafen. Déi Däitsch hunn déi deemools nom Kale Krich ëmgebaut zu General-Aviation-Fluchhafen, fir dass se nach weiderhi Geld konnten domat maachen.

Iwwregens, de Findel mécht och Geld mat der Sportsfligerei. D'Sportsfligerei finanziert en Deel vum Findel, vun där kapotter Pist. Déi misst eis méi beschäftegen, well déi viregt Regierung, ënnert deene Gréngen, huet eng Pist an Optrag ginn, déi scho futti ass. Do mussen mer eng Kéier driwwer diskutéieren! Déi ass vill méi geféierlech wéi wann eng Kéier e Pilot, deem et schlecht gëtt, um Findel lant. An dass de Fliger duerno net méi weiderkomm ass, jo, dat läit an der Natur vun der Saach. Dat hutt Der och bei Airlines: Wann et do dem Pilot schlecht gëtt oder Problemer sinn, bleift deen och op der Pist fir eng, zwou Stonnen. Dat ass ganz normal!

Déi Motioun hei ass a sech Kabes, well se guer näischt ze dinn huet mat deem Incident, deen do virgefall ass. Dat heiten ass warscheinlech Är Agenda. Et ka sinn, dass der mat de Sportsfliegeren e Problem hutt. Vu mir aus kënnen mer déi op en anere Fluchhafen setzen. Den Här Eicher huet et gesot: Et ass just keen aneren do! Do därefer keng motoriséiert Sportsfligere fléien.

Dat heescht a sech ass et Kabes, déi heiten haut ze stëmmen, well faktuell ass se komplett falsch. A souguer wann der se stëmmt, géif dat vu leschter Woch nach eng Kéier virkommen, well dat steet ganz kloer an den ICAO-Reegelen. Also ass se faktuell Kabes. Merci. A mir stëmmen se natierlech net mat.

M. Claude Wiseler, Président | Dat hate mer verstanen, jo.

(Hilarité)

Merci, Här Goergen. Ech gesinn elo weider keng Wuertmeldung. Wëllt d'Regierung dozou d'Wuert huelen? Dat ass net de Fall. Da géif ech dem Auteur zum Schluss nach eng Kéier d'Wuert ginn. Här Sehovic.

M. Meris Sehovic (déi gréng), auteur | Merci, Här President. Merci fir deen Austausch. Et geet eis natierlech net drëms, en neie Fluchhafen ze bauen. Dat steet och néierens an der Motioun. Et geet drëms, dass ee sech elo mol seriö domat auserneesetzt, ob een eng aner Plaz fënn, wou dat dote ka stattfannen. Mir hunn eng ganz Rei vun deene Start- a Landebunne ronderëm Lëtzebuerg, op der Lëtzebuerger Grenz. Déi sinn och genannt an der Motioun. Et geet hei emol drëms, e Prozess unzestoussen, wou ee sech deen dote Gedanke mécht. Et geet net drëms, fir fir d'Sportsfligerei ze sinn oder dergéint. Béides krut ech elo haut an deem Debat scho virgeheit. Et geet drëms, proaktiv a virun allem konstruktiv un enger gudder Léisung ze schaffen, déi derfir suergt, dass deen eenzege Fluchhafen, dee mer hunn, kann zu all Moment normal funktionéieren. An dowéinst bieden ech nach eng Kéier em d'Ënnerstëtzung fir des Motioun.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Sehovic. Domat wär dann d'Diskussioun zu dëser Motioun ofgeschloss.

Vote sur la motion

An ech géif d'Motioun vun dem Här Sehovic zum Vott stellen. De Quorum ass erreecht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 39 Jo-Stëmmen, 16 Nee-Stëmmen, 5 Abstentiounen. Domat ass des Motioun mat 39 Jo-Stëmme géint 16 Nee-Stëmme bei 5 Abstentiounen ugeholl.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt (par Mme Françoise Kemp), MM. Maurice Bauer (par M. Ricardo Marques), Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galles (par M. Jean-Paul Schaaf), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert (par Mme Nathalie Morgenthaler), Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet (par Mme Stéphanie Weydert) ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering (par M. Guy Arendt), Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt, Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehovic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring.

Ont voté non : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Closener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidor ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Se sont abstenus : MM. Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig.

12. 8486 – Projet de loi portant modification :

1° du Code pénal ;

2° du Code de procédure pénale

An da géife mer zum nächste Punkt vun eisem Ordre du jour kommen, dem Projet de loi 8486, enger Ofännerung vum Code pénal a vum Code de procédure pénale am Kader vun der finanzieller Kriminalitéit. D'Riedezäit ass nom Modell 1 festgeluecht a folgendermoossen opgedeelt: 15 Minutte fir de Rapporteur, 15,5 fir d'CSV, 12 fir d'DP, 11 fir d'LSAP, 7,5 fir d'ADR, 7 fir déi gréng, d'Piraten, déi Lénk a 15 fir d'Regierung. Et hu sech schon ageschriwwen: den Här Mosar, d'Madamm Carole Hartmann, den Här Dan Biancalana, den Här Dan Hardy an d'Madamm Sam Tanson. An d'Wuert huet elo de Rapporteur vum Projet de loi, den honorabelen Här Laurent Mosar. Här Mosar.

(Brouhaha)

Rapport de la Commission de la Justice

M. Laurent Mosar (CSV), rapporteur | Jo, Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, Dir Dammen an ...

M. Claude Wiseler, Président | Sou, wa mer e wéineg méi Rou am Sall kéinte kréien, datt den Här Mosar ka schwätzen, dat wär gentil. Merci.

M. Laurent Mosar (CSV), rapporteur | De Projet de loi, deen ech elo de Pleséier hunn, Iech virstellen, huet e kloert Zil. De Lëtzebuergesche Staat muss sech besser géint schwéierst Forme vu Kriminalitéit schützen, ganz besonnesch géint Geldwäsch, awer och géint wirtschaftlech a finanziell Kriminalitéit.

(M. Fernand Etgen prend la présidence.)

Duerfir dann och de Projet de loi 8486, deen ech Iech dann elo versichen, an deenen nächste Minutten a méiglechst einfache Wieder virstellen, wat bei juristesche komplexe Projekten net ëmmer esou einfach ass.

Als Éischt geet et also hei ëm d'Bekämpfung vun der Geldwäsch, déi natierlech gestärkt gëtt. Haut hu mer e Gesetz mat enger laanger Lëscht vun Infraktiounen, déi eigentlech och als Grondlag fir d'Geldwäsch kënnen gëllen. Dës Lëscht verweist op verschidde Gesetzer, déi och mat der Zäit ëmgeännert goufen. An doduerch sinn natierlech Lücken entstanden.

Mat deem neie Gesetz an deenen neie Reegelen, déi an deem Gesetz virgesi sinn, gëtt dat elo eppes méi einfach, awer och méi kloer.

Dëse Projet ännert dann och den Artikel 506-1 vum Code pénal. D'Struktur vum Artikel bleift am Kär déi selwecht. D'Geldwäsch bleift mat Prisong vu mindestens engem bis zu fënnf Joer an/oder enger Geldstraf tëscht 1.250 an 1.250.000 Euro bestrooft. Wat sech awer ännert, ass virun allem den Detail vun de Bestëmmungen, op déi verwise gëtt. Eng Rei Referenzen op al oder mëttlerweil ofgeschaaft Gesetzer ginn duerch Referenzen op déi nei, aktuell Gesetzer ersat. Doduerch ass d'Lëscht vun de sougenannte „primären“ Infraktiounen fir d'Geldwäsch erëm op deem neiste Stand a passt och elo zu all deene Gesetzer, déi haut schonn a Kraaft sinn.

Duerno passt de Projet d'Reegele vun der Strafprozedur un, also d'Reegelen, wéi Enquêtes an Dossiere gefouert ginn. Op der Säit vum Code de procédure pénale gëtt als Éischt den Artikel 24-1 iwwerschaaft, deen d'Grondlag fir déi sougenannte „Mini-Instruction“ ass. Bis ewell war den Text esou geschriwwen, datt et ausgesinn huet, wéi wann de Parquet nëmmen een eenzelen Enquêtesakt kéint bei engem Untersuchungsrichter ufroen. No dëser Ännerung ass et elo kloer, datt de Procureur eng oder méi Hausduerchsuechungen, eng oder méi Sécherstellungen, d'Verhéiere vun engem oder méi Zeien oder eng oder

méi Expertisen an dësem vereinfachte Kader ufroen kann.

Niewent de classeschen Delikter kënnen ënner anere bestëmmte Forme vu Fälschung, vu Fälschung also, Korruptioun oder verschidde méi schwéier Fäll vu Vol op dësem Wee behandelt ginn. Fir dës Fäll a fir Delikter mat engem Stroframe vu mindestens engem Joer Prisong kann de Procureur den Untersuchungsrichter zousätzlech ëm Moosnamen am Beräich Telekommunikationsreperage froen, ouni dofir mussen eng voll Instruction opzemaachen.

An deem selwechten Artikel 24-1 gëtt och d'Prozedur ronderëm d'Verhéiere méi prezis beschriwwen. Wann eng Persoun, déi sech soll erkläre kommen, sech op eng gelueden Enquête net presentéiert, gëtt e Procès-verbal de non-comparution opgeholl. Mat där Feststellung gëllt d'Persoun dann awer als verhéiert am Sënn vum Artikel 46 vum Code de procédure pénale.

Doriwwer eraus gëtt déi al Reegel, wou tëscht zwou successiven Demanden am selwechte Kader eng fix Frist vun dräi Méint misst vergaange sinn, ersat. Amplaz dovu wäert et an Zukunft esou sinn, datt de Parquet eréischt dann en neie Requisitoire an där Mini-Instruction kann androen, wann den Untersuchungsrichter de Fichier, deen hie fir den ugefroten Akt kritt huet, erëm un de Procureur zréckgeschéckt huet. Et ass also net méi eng kalenerméisseg Späfrist, mee de Retour vum Dossier, deen an Zukunft bestëmmt, wéini erëm eppes kann ugefrot ginn.

Ech wäert och an deem ganze Kader vun de Prozeduren herno, wann ech als mandatéierte Spriecher dozou Stellung huelen, och nach eng Motioun presentéieren iwwert d'Droits de la défense. Ech wäert dat awer herno nach eng Kéier hei ausféieren.

Den Artikel 102 vum Code de procédure pénale gëtt dann och nei geschriwwen. An där neier Fassung ass virgesinn, datt, wann eng Persoun, géint déi e Mandat d'arrêt besteet, trotz Recherchen net opzegräifen ass, e Procès-verbal iwwer eng onfruchtbar Recherche ugeholl gëtt. Dëse Procès-verbal gëtt un den Untersuchungsrichter, deen de Mandat ausgestellt huet, geschéckt, a wann et ëm eng Affär geet, déi an de Beräich vum europäesche Procureur fält, gëtt en och un den zoustännege Procureur délégué européen weidergeleet.

Vun deem Moment u gëllt déi betraffe Persoun als ugeklot fir déi Faiten, déi am Mandat d'arrêt beschriwwen sinn. Domadder gëtt dann och kloer gereegelt, wéi eng Persoun den Inculpéstatutt kritt, och wa si net konnt festgehalen ginn.

Nei agefouert gëtt an deem Artikel 102 och e spezifesch Regimm fir d'Personnes morales, also Gesellschaften oder Associatiounen. Do gëtt festgehal, datt e Mandat de comparution un eng Personne morale bei hirem Siège social notifizéiert gëtt. Wa si sech trotz där Notifikatioun net stellt, hält de Magistrat, deen de Mandat ausgestellt huet, déi Non-comparution an engem Procès-verbal fest. Dëse Procès-verbal gëllt dann och als Inculpation fir déi Faiten, déi am Mandat beschriwwen sinn.

Am Mandat selwer muss drop higewise ginn, datt esou eng Non-comparution dës juristesche Wierkung huet. Sou gëtt also d'Inculpation vu Personne-morale beim Ausbleiwe vun enger Reaktioun vun dësen elo explizitt gereegelt.

Zum Schluss gëtt dann nach den Artikel 195 Alinea 1 vum Code de procédure pénale ugepasst, deen d'Motivatioun vu Prisongsstrofen ouni Sursis reegelt.

An der aktueller Fassung gëllt eng allgemeng Obligation, speziell ze begrënnen, wann eng Prisongsstraf ouni Sursis ausgesproch gëtt. Mat där neier Reegelung kann de Richter eng Prisongsstraf ënner zwee Joer nëmmen dann ouni Sursis ausschwätzen, wann en dat speziell begrënt. Fir méi héich Strofen a Verbrüchen ass esou eng zousätzlech Motivation spécifique net méi virgesinn.

Ausdrécklech steet dobäi och, datt dës speziell Begrënnung net néideg ass, wann d'Persoun sech an der Recidive befënt. Mat dëser Ofännerung gëtt also elo d'Exceptioun erëm zu der Reegel. Dat bedeit am Kloertext, dass do, wou de Richter soss de Sursis quassiment automatesch ausgesproch huet, en elo muss motivéieren, wisou en dem Sursis bei esou enger schwéierer Strofdot zoustëmmt.

Une voix | Très bien!

M. Laurent Mosar (CSV), rapporteur | Här President, erlaabt mer nach e puer Wieder zur Prozedur. De Gesetzesprojet Nummer 8486 gouf den 28. Januar 2025 vun der Justizministesch an der Chamber deponéiert. Schon am Ufank war dëse Projet vun engem ëmfaassenden Dossier begleet, engem Exposé des motifs, engem Commentaire des articles, enger Fiche financière, engem Nohaltegkeetscheck, enger Impaktbewäertung souwéi mat enger Version coordonnée vun de Bestëmmungen, déi solle geännert ginn, nottamment den Artikel 506 vum Code pénal an d'Artikelen 24-1, 102 an 195-1 vum Code de procédure pénale.

De Projet ass de 6. Februar 2025 un d'Justizkommission verwise ginn. Duerno ass en an engem breede Consultatiounsprozess diskutéiert ginn. An deem Consultatiounsprozess goufen nottamment d'Vertrieder vum Parquet souwéi och vum Barreau vu Lëtzebuerg an der Kommissioun ugehéiert, wou béid Vertrieder dach – an ech mengen, ech kann dat och soen – relativ ënnerschiddlech Observatiounen zu deem Projet haten.

Zum Schluss ass den Observatiounen vum Parquet, dee jo fir d'Strofverfolgung an eisem Land zoustänneg ass, mat dësem Projet Rechnung gedroe ginn.

Hir Avisen hunn ofginn: D'Cour supérieure de justice den 13. Februar 2025, de Parquet général de 4. Mäerz 2025, den Tribunal d'arrondissement de Luxembourg an de Parquet bei deem Geriicht de 7. Mäerz 2025, de Parquet vum Bezierksgeriicht Dikrech den 13. Mäerz 2025, de Conseil de l'ordre des avocats vum Barreau den 2. Abrëll 2025 an natierlech, last but not least, zum Schluss de Staatsrot, den 3. Juni 2025.

An hirer Sitzung vum 3. Juli 2025 huet d'Justizkommission mir d'Éier gemaach, mech als Rapporteur fir dëse Projet ze designéieren, a bei där selwechter Geleeënheet huet d'Justizministesch de Projet am Detail virgestallt an d'Kommission huet d'ganz Rei vun ofginnenen Avisen och analyséiert.

An der Suerg ëm en oppenen a konstruktiven Dialog, huet d'Kommission duerno nach zwou Entrevuen organiséiert, op déi ech virdru schonn agaange sinn, nämlech déi mat de Vertrieder vum Conseil de l'Ordre des avocats an och nach eng Kéier mat de Vertrieder vum Parquet.

Zum Ofschluss vun dësen Aarbechten hunn ech den 13. November 2025 e Projet de rapport virgeluecht, deen d'Justizkommission duerno ugeholl huet.

Voilà, Dir Dammen an Hären, dat war, wat ech als Rapporteur zu dësem Projet ze soen hunn. An ech wär dann och perséinlech ganz frou, wann dëse Projet de loi herno hei op eng méiglechst grouss Zoustëmmung vun de Kolleeginnen an de Kolleegen an der Chamber géif stoussen.

An da soen ech Iech elo mol Merci als Rapporteur zu dësem Projet de loi. An, Här President, wann Der erlaabt, dinn ech dann elo mol déi aner Kap un, nämlech déi vum mandatéierte Spriecher vu menger Fraktioun, fir do awer och nach eng Rei vun Explikatiounen ze ginn.

Discussion générale

Léif Kolleeginnen a Kolleegen, och wann dat, wat ech elo als Rapporteur gesot hunn, alles relativ komplizéiert, technesch-juristesche geklongen huet, wëll ech awer soen, datt mer haut hei en extreem wichtegt Gesetz wäerte stëmmen.

A wann ech dat soen, mengen ech och – an dat kënt net esou oft vir –, datt dat heiten eigentlech e Gesetz ass, wou ech mer net ka virstellen, datt iergendeng Fraktioun deen Text net matstëmmt. Ech wäert mech och dozou erklären.

(Interruption par M. Franz Fayot)

Jo, ech kann awer elo als mandatéierte Spriecher, Här Fayot, soen, mengen ech, wat ech dovun halen.

Firwat ass dat Gesetz ganz wichteg? Et geet virun allem hei ëm zwee fundamental Punkten, op déi ech dann och nach eng Kéier wëll agoen.

Dat eent ass, datt mer déi sougenannte Mini-Instructioun méi wäit opmaachen, dat heescht, de Champ d'application dovunner vergrësseren, awer och gläichzäiteg d'Prozedur verkierzen.

Dëst ass ganz wichteg. Firwat? Well mer jo permanent – an ech brauch Iech net all déi Diskussiounen hei an Erënnerung ze ruffen – ëmmer erëm feststellen, datt eis Justiz leider net ëmmer esou schnell ka funktionéieren, wéi mer eis dat virstellen. An dat huet natierlech och eppes mat der Komplexitéit an der Längt vun de Prozeduren ze dinn.

Hei maache mer elo e kleng Schrëtt. Mir vereinfache manches a mir maachen och déi Mini-Instructioun. Ech wëll Iech elo net am Detail erklären, wat d'Mini-Instructioun ass. Just ee Wuert: Ech mengen, d'Mini-Instructioun gëtt contrairement zu der traditioneller a klassischer Instructioun hei vum Parquet instruéiert an net vum Juge d'instruction. Dat ass natierlech e groussen Ënnerschied. Nach eng Kéier: Déi Mini-Instructioun gëtt et schon. Et ass also näischt Neits, wat mer hei erfannen, mee mir deene se just aus.

Ech muss Iech awer och soen, an ech mengen, et ware jo eng Rei Kolleegen, déi jo elo hei sëtzen, an deene verschiddene Reunionen derbäi: Ech war awer relativ impressionéiert, muss ech soen, wéi mer d'Vertrieder vum Parquet héieren hunn a wéi déi eis och erklärt hunn, firwat datt si der Meinung wieren, datt et esou wichteg wier, datt mer hei géifen awer déi Mini-Instructioun ausdeen. An do ass just eng Zuel, déi mer do gesot kritt hunn. Mir schwätzen hei permanent iwwer Cyberkriminalitéit an deene verschiddensten Domänen. Mir hunn do gesot kritt, datt innerhalb vun engem Joer ... Ech hunn elo net méi genau d'Zuelen, mee ech soen elo: Déi Zuel ass vu 17 oder praktesch näischt an engem Joer op iwwer 1.000 – léif Kolleegen, iwwer 1.000! – Dossieren an d'Luucht gaangen!

A wësst Der, wéi schwéier et ass fir Juristen oder Afekoten, wann ee bei all Enquête muss iwwer den Untersuchungsrichter fueren? Hei ass eis gesot gi vum Parquet, datt dat zum Deel relativ einfach Affäre wieren an datt, wa si missten déi klassesch Instructioun hei welen, da quasiment all déi Infraktiounen net kënnen verfollegt ginn.

Ech wollt dat emol eng Kéier soen, well mer hei permanent iwwer Cybersecurity schwätzen. Hei ass also een, mee net deen eenzege Grond, firwat datt mer dat elo maachen.

Ech wollt awer och hei soen, datt natierlech – an dat ass, mengen ech, eng Suerg, déi mer alleguerten hatten – een ëmmer och erëm muss d'Rechter vun der Defense berücksichtigen. An effektiv sinn hei bei där Mini-Instructioun déi Rechter vun der Defense vläicht net esou ausgegoren, wéi se misste sinn.

Mir hunn awer och alleguerte festgestallt, datt dat net nëmme bei der Mini-Instructioun de Fall wier. An duerfir ware mer eis eigentlech eens, léif Kolleeginnen a Kolleegen, datt et kee Sënn géif maachen, dat elo just an dësem Projet ze reegelen, mee datt mer dat sollen allgemeng maachen.

An d'Madamm Justizministesch, wou ech ganz frou sinn, datt se och direkt deem Wonsch quasiment vun der ganzer Kommissioun entgéintkomm ass, huet gesot, si wär och do bereet, méiglechst schnell e Gesetzesprojet op den Instanzewege ze ginn.

An duerfir hunn ech dann och eng Motioun, déi ech elo, Här President, och hei wäert deposéieren, wou mer dann nach eng Kéier froen, datt effektiv d'Madamm Justizministesch bis spëtstens Enn 2026, also d'nächst Joer, mat esou engem Projet kënt.

Motion 1

La Chambre des Députés,

– *considérant le projet de loi n° 8486 portant modification : 1° du Code pénal ; 2° du Code de procédure pénale qui modifie le régime actuel de l'article 24-1 du Code de procédure pénale sur la procédure dite « mini-instruction » et qui sera adopté en séance plénière en date du 20 novembre 2025 ;*

– *considérant que le projet de loi prévoit que le procureur d'État pourra désormais demander plusieurs actes d'instruction sans qu'une instruction préparatoire ne soit ouverte et pourra procéder à un second réquisitoire sans délai d'attente de trois mois ;*

– *soulignant l'importance des droits de la défense dans le cadre de la procédure pénale,*

invite le Gouvernement à

– *analyser le cadre légal actuel en matière de droit d'accès au dossier de la défense dans le cadre des différentes étapes de la procédure pénale,*

– *présenter au plus tard avant la fin de l'année 2026 à la Chambre des Députés un projet de loi renforçant les droits de la défense en matière d'accès au dossier dans le cadre de la procédure pénale.*

(s.) Laurent Mosar, Marc Baum, Simone Beissel, Dan Biancalana, Marc Goergen, Dan Hardy.

Ech wëll och direkt soen – an duerfir e grouse Merci: Déi Motioun ass vun alle Fraktiounen ënnerschriwwen ginn, ausser vun deene Gréngen. Mee d'Madamm Tanson wäert eis jo dann och erklären herno, firwat datt si do net ënnerschriwwen huet.

Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, erlaabt mer, dann zu deem zweete Punkt ze kommen, deen och net onwichtig ass, nämlech deem, datt mer hei an deem Text eigentlech eng Ännerung virhuele vun engem Gesetz, dat 2018 nach deemools ënnert dem Justizminister Félix Braz gestëmmt ginn ass.

Deemools ass eigentlech decidéiert ginn, datt bei schwéiere kriminelle Fäll, dat heescht all deenen, déi mat méi wéi zwee Joer Prisong bestrooft ginn, net méi d'Prisongstrof de Prinzipp ass, mee de Sursis. Ech schwätzen hei natierlech vu Primo-délinquanten.

An dat ass deemools esou gestëmmt ginn. An ech soen och, an ech hu ganz vill Respekt fir de Félix Braz, dee ganz vill positiv Projeten op de Wee ginn huet ... Dat hei ass awer e Projet, wou ech ganz kloer soen: Ech mengen, dee Projet, dat war – an duerfir mengen

ech, datt et och richtig ass, datt dës Regierung do-rober zeréckkënt – deemools vläicht ganz gutt gemengt. En huet awer zu Situatiounen geféiert, déi, mengen ech, net am Interêt vun der Poursuite vu Fäll vu grousser Kriminalitéit waren.

An erlaabt mer, dann och vläicht do op zwee Punkten anzegoen! Dir wësst, an ech sinn net deen Eenzege – gottseidank! –, wéi wichteg et ass, déi finanziell Kriminalitéit ze poursuivéieren. Ech hunn dat, ech weess net, wéi vill Mol hei an dësem Haus gesot, ënnert der fréierer Regierung, an ech soen dat och elo. An Dir wësst, mir haten eng relativ gutt Zensur kritt vum GAFI, ausser op eenzele Punkten, wou se net esou gutt war.

An notamment ee Punkt, wou de GAFI net frou ass, erlaben ech mer, och virzeliesen, well ech mengen, datt mir alleguerten d'accord sinn, wéi wichteg et ass, déi finanziell Kriminalitéit ze poursuivéieren. Ech liesen Iech also vir, wat de GAFI a senger Recommendation gesot huet: „Dans la pratique, le GAFI constate une utilisation très fréquente du sursis ainsi que des amendes d'un niveau jugé trop faible. Le résultat selon les évaluateurs est que les sanctions effectivement prononcées ne sont pas perçues comme suffisamment proportionnées ni dissuasives, en particulier pour les infractions de blanchiment et de la criminalité économique et financière. C'est dans ce contexte que le GAFI recommande expressément de revoir“ – lauschtert gutt no! – „l'usage des peines avec sursis et les niveaux de sanctions réellement appliqués.“

Et ass also evident, datt mer hei mussen norüsten, wa mer wierklech wëllen och de Recommendation vum GAFI nokommen. An ech soen Iech, independamment vum GAFI – ech sinn, soen ech elo, keen esou e grouse Fan vum GAFI: Ech mengen, datt mer hei wierklech mussen eppes maachen, an ech brauch och net op déi Diskussiounen anzegoen, déi mer virun enger Rei vu Wochen eng Kéier hate mat dem Parquet, deen eis gesot huet, wéi schwéier datt et iwwerhaupt ass, an der Criminalitéit finanziell virzegoen.

An ech muss Iech och soen ..., an Dir wësst jo, wéi meng Attitud generell par rapport zur Finanzplaz ass, mee ech soen awer gradesou kloer: Leit, déi hei Finanzkriminalitéit maachen, déi hunn näischt hei verluer an déi mussen d'selwecht behandelt ginn, léif Kolleeginnen a Kolleegen, wéi en anere Stroftäter, dee géint iergendwéi en anert Gesetz verstéisst. An duerfir och, léif Kolleeginnen a Kolleegen, ass et wichteg, datt mer elo hei legiferéieren.

An dann en zweete Punkt, léif Kolleeginnen a Kolleegen, dat ass eppes, mengen ech, wat eis och alleguerten extreem um Häerz läit an deem Haus hei, an dat ass d'sexuell Gewalt géint Kanner a géint Fraen. Dir waart, mengen ech, praktesch alleguer derbäi, wéi mer virun enger Rei Wochen eigentlech – muss ech soen – eng Reunion hei haten am Kader vun der Petitiounskommissioun mat de Vertriederinne vun der Voix des survivant(e)s. An ech ka mech erënnere: Ech mengen, mir waren alleguerten immens impressionéiert, wat déi Vertriederinnen eis gesot hunn, déi d'ailleurs e grouse Pak vu gudde Propositione gemaach hunn. Ech maache just ganz schnell eng Klammer op an d'Klammer erëm zou: Mir wäerten, zumindest och wat meng Kommissioun betrëfft, an deenen nächste Wochen och ganz konkret iwwert déi eenzel Propositione schwätzen, insofern se d'Justizkommissioun betreffen. An ech mengen, dat selwecht wäert och geschéien an deenen anere Kommissiounen.

Do hunn déi Leit eis, wéi gesot, eng ganz Rei vu Propositione gemaach. An eng, dat war praktesch

déi wichtigst, déi se gemaach hunn. Ech liesen Iech se just nach eng Kéier vir. Et war och quasiment déi éischt, déi se hei virbruecht hunn: „exclusion du sursis à l'exécution pour le primo-délinquant en cas de violence fondée sur le genre“. Ech muss Iech soen – an ech ka mech nach un d'Diskussioun erënneren, u jiddwereen, deen och dozou geschwat huet –, ech hu keen héieren, deen deene Leit gesot huet: „Dat, wat Der hei proposéiert, ass keng gutt Iddi.“ Au contraire, ech hat d'Gefill, datt et eigentlech e grouse Konsensus wier, datt mer dat géife maachen.

An duerfir hunn ech och virdu gesot, léif Kolleeginnen a Kolleegen: Ech ka mer eigentlech net virstellen, besonnesch och no där Reunioun, datt iwwerhaapt e Kolleeg hei aus deem Haus elo eng vun deene weesentleche Fuerderungen, déi déi Associatioun an hir Vertrieederinnen hei gestallt hunn, eigentlech net géif wëlle matstëmmen.

Elo soen ech och nach en plus: Mir ginn emol net esou wäit, wéi dat eigentlech hei gefrot ginn ass, well si hu gefrot, datt quasiment de Sursis gestrach gëtt. Datt dee Sursis gestrach gëtt, dat froe mer jo net. Mir soe just: An Zukunft muss wierklech da kloer gesot ginn, firwat datt hei net d'Prisongsstrof spillt, mee de Sursis. Mee ech mengen, dat geet awer zumindest an d'Richtung vun deem, wat déi Leit, déi sech, wéi gesot, ganz vill Méi ginn hunn, eigentlech gesot hunn.

Duerfir fannen ech eigentlech, datt dese Projet de loi an déi richteg Richtung geet. Et ass wichtig, léif Kolleeginnen a Kolleegen, datt mir bei schlëmme Forme vu Kriminalitéit ... An ech muss wierklech soen: Sexuell Gewalt géint Kanner a géint Fraen ass dach wierklech mat dat Degutantst, wat ka geschéien, an datt d'Täter, wéi dat bis elo de Fall ass, déi un hir Kanner gaange sinn, déi awer da Primo-délinquant waren, déi un hir Kanner gaange sinn an déi definitiv condamnéiert gi sinn, am Prinzip vum Sursis hei profitéieren!

Ech weess net, wéi et iech geet. Fir mech ass dat awer ganz schwéierlech nozevollzéien. An duerfir soen ech och nach eng Kéier der Justizministesch e ganz, ganz grouse Merci, datt se elo mol hei, ech soe ganz kloer, just ee Schrëtt – et ass awer e wichtige Schrëtt – gemaach huet, fir och den Uelesse vun deene Leit entgéintzekommen. Dëst, Madamm Minister a léif Kolleeginnen a Kolleegen, ass e wichtig, et ass e gutt Gesetz, dat eis, der Justiz, och erlaabt, wierklech méi stramm géint ganz schlëmme Forme vun der Kriminalitéit virzegoen.

An duerfir verstitt Der, datt meng Fraktioun an ech mat grousser Begeescherung dësem Gesetz wäerten eis Zoustëmmung ginn. Ech soen Iech Merci fir Är Opmierksamkeet.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmools, Här Mosar. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass déi honorabel Madamm Carole Hartmann. Madamm Hartmann, Dir hutt d'Wuert.

Mme Carole Hartmann (DP) | Merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, Lëtzebuerg huet sech an deene leschte Joren zu enger attraktiver an international renomméierter Finanzplaz entwéckelt. Mat ronn 6 Billiounen, déi Enn September an de Fongen hei am Land investéiert waren, schwätze mir vun engem Verméigen, dat bal 70-mol de PIB vun eisem Land ausmécht. De Finanzsecteur ass domat en immens wichtige Piliere vun eisem wirtschaftleche Wuelstand. Well wou esou grouss Zomme fléissen, muss och onbedéngt de richteg gesetzleche Kader existéieren, deen all Zorte vun Abuse verhënnert.

Fir eng inteegeer a propper Finanzplaz ze bleiwen, muss dofir och eng verantwortungsvoll Politick

gemaach ginn. An deem Sënn begrëisse mir d'Aarbecht vum GAFI, dee reegelméisseg iwwerpréift, wéi gutt eis Systemer an sens large géint Geldwäsch an Terrorismusfinanzéierung funktionéieren. Schonn am Summer 2024 huet déi deemoleg Procureure générale, Martine Solovieff, op d'Drénglechkeet higewisen, sech der Finanzkriminalitéit unzehuelen. Vun den deemools 862 Dossieren an dësem Beräich – ech mengen, déi haiteg Zomm huet mäi Virriedner genannt – géif bal d'Hallschent nach opstoen. Dës Zuele weisen kloer drop hin, dass mir net just en zolitte legale Kader brauchen, mee och kloer Prozeduren, déi eng konsequent an effektiv Implementéierung ënnerstëtzen. An deem Kontext ass dese Gesetzesprojet e wichtige Schratt an déi richteg Richtung. Andeems mir de Recommendation vum GAFI konkret entgéintkommen, stärke mir d'Roll vun Lëtzebuerg als vertrauenswürdege Partner an internationale Finanzsecteur.

Här President, ech wëll, d'selwecht wéi mäi Virriedner, op déi zwee Haaptpunkten an dësem Projet de loi méi genau goen. Fir d'éischt op d'Extenssioun vun der Mini-Instructioun op méi Delikter, notament op Infractions économiques et financières.

No den Diskussiounen, déi mir an der Kommissioun souwuel mat dem Verrieder vum Barreau wéi och mat de Verrieder vum Parquet haten, an notament de Beispiller, déi mir vum Parquet kritt hunn, a wéi eng Fäll d'Mini-Instructioun agesat gëtt, sinn ech der Meinung, dass d'Mini-Instructioun eis a Relatioun mat der ganz grousser Unzuel vun Dossierpénallen, déi erakommen, effektiv kann hëllefen, fir verschidden Affäre méi séier ze evakuéieren.

Op dës Manéier kann de Parquet schon an engem fréie Stadium aktiv ginn, ouni direkt eng vollständeg Instructioun mussen anzeleeden. Duerno ass et ëmmer nach den Untersuchungsriichter, deen decidéiert, ob eng normal Instructioun néideg ass oder de Fall zeréck un de Parquet geet. Einfach a kloer Fäll kënnen esou méi séier evakuéiert ginn, während den Untersuchungsriichter sech op déi wierklech komplex Dossier fokusséieren kann. Et ass deemno eng Mesür am Sënn vun der Effikasitéit vun de penalen Enquêtes. Et kann Zäit gespuert ginn an eis Justiz kann nohalteg entlaascht ginn.

Dëst gesot, bleift fir eis als DP awer och kloer, dass eng Acceleratioun vun de Prozeduren zu kengem Ablack op Käschte vun den Droits de la défense ka goen. Ech hunn an deem Sënn schon an der Kommissioun ënnerstrach, dass mir am A behale mussen, dass dës Mini-Instructioun net fir eppes genotzt gëtt, woufir se net geduecht ass, nämlech fir eng noutwendeg Instructioun mat alleguerten de Garanties procédurales, déi domat verbonne sinn, fir alleguerten d'Parteien ze ëmgoen.

Besonnesch an der Finanzkriminalitéit, wou d'Dossieren dacks immens komplex sinn, mussen mir garantéieren, datt notament d'Defense genuch Zäit huet, fir Asiicht an den Dossier pénal ze kréien, a sech en bonne et due forme ka preparéieren. Et bréngt d'ailleurs och kengem eppes, wann Affären duerno systematesch um Fong mussen reportéiert ginn, well d'Defense sech net adequat konnt virbereeden a selwer keng Acte-d'instructione konnt ufroen. Dat wier weeder effikass, nach wär dat fair.

Duerch d'Diskussiounen, déi mir an deem Kader a Relatioun mam Accès au dossier pénal an der Kommissioun haten, begrëissen ech och d'Motioun, déi vun Här Mosar deposéiert gouf an déi d'Regierung opfuert, de maniere générale, dësen Accès au dossier am Kader vun de strofrectleche Prozeduren ënnert dem Deckmantel vun den Droits de la défense ze analyséieren.

Kolleeginnen a Kolleegen, mir mussen eis bewosst sinn, dass d'Mini-Instruction verschidde strukturell Problemer an der Justiz net aus der Welt wäert schaffen. Et bleift dowéinst wichtig, och un aneren Instrumenter wéi beispillsweis der Comparution immédiate ze schaffen, enger Mesür, déi sech schon an anere Länner bewäert huet an déi och am Koalitiounsaccord virgesinn ass. Iwwert d'Comparution immédiate sollen – an ech preziséieren dat – wierklech einfach a glaskloer Fäll séier viru Geriicht kommen, soudass iwwert dese Wee eise Justizsystem nach emol kann entlaascht ginn.

Madamm Minister, Dir kënnt eis vläicht soen, wou dëst Instrument, dat mer jo am Koalitiounsaccord virgesinn hunn, aktuell drun ass, wou d'Aarbechten ëm d'Afëierung vun dëser Prozedur dru sinn, enger Prozedur, déi natierlech den Equiliber tëschent der Acceleratioun vun de Prozeduren an och den Droit de la défense muss garantéieren.

Da brauche mir, on top vun deene villen Efforten, déi vun dëser Regierung scho gemaach goufen, natierlech eng weider Stärkung vun eiser Police judiciaire, och déi néideg Formatiounen – doriwuer hunn ech grad nach mat der Madamm Beissel geschwat –, en erweiderte Personalschlüssel an eng konsequent Digitalisatioun vun eiser Justiz, déi weider sollen hëllefen, d'Aarbecht vun de Justizautoritéiten au sens large ze erlichteren.

Här President, den zweete Punkt, op deen ech och wëll goen a deen och eng Recommendation vun dem GAFI ass, dat ass d'Ännerung um Niveau vum Sursis, deen a Gerichtsuarbeeder ka gesprach ginn.

Fir eis als Demokratesch Partei bleift kloer, dass eng Fräiheitsstrof u sech ëmmer sollt eng Mesure de dernier ressort bleiwen. Gläichzäiteg muss de Gesetzgeber awer och Evoluitiounen a Realitéiten um Terrain, an dësem Fall an den Urteeler selwer, Rechnung droen. An de leschte Joren huet sech an der Praxis eng Zort Sursis automatique fir Primo-délinquanten etabléiert. Fir dass mer vun dësem quasi systematesche Sursis fortkommen, wäerten d'Riichter an Zukunft just nach musse speziell motivéieren, wa si bei Fräiheitsstrofen ënner zwee Joer kee Sursis accordéieren. Ausserhalb vun dese Fäll, an natierlech bei enger Recidive, ass keng speziell Motivatioun verlaangt.

Domat setze mir par rapport zu verschiddene Strofdoten e kloert Zeechen. Ech denken un déi haislech Gewalt. Ech denken awer och, wéi mäi Virriedner, u Sexualdelikter, u Gewaltverbrechen, notament wa Kanner concernéiert sinn. D'Ännerunge vun der Sursisregelung soll eng proportionéiert Uwendung vum Sursis mat sech bréngen, déi d'Gravitéit vun de Strofdote respektéiert, preventiv soll wierken an, ganz wichtig, och d'Victimme soll consideréieren. Et geet net dorëms, de Sursis ofzeschaffen, mee dorëms, eng méi differenziéiert an am Sënn vum GAFI méi dissuasiv a preventiv Applikatioun ze erméiglechen.

De Prinzip vum der Individualisation des peines, eng Konsequenz vun Principe de l'égalité des peines, dee bleift intakt. Genee wéi virdu besteet deemno och an Zukunft d'Méiglechkeet, e Sursis ze accordéieren, och bei schwéiere Strofdoten, mee eben net méi quasi automatesch. Et geet drëms, eng equilibréiert Uwendung ze fannen. An esou setze mir, wéi et am Koalitiounsaccord festgehalten ass, méi kloer Signaler a Richtung vun den Täter a setzen iwwregens, an dat ass och scho gesot ginn, mat dëser Ofännerung och eng vun deene 57 Fuerderunge vun der Petitioun vun de Voix des survivant(e)s ëm.

Här President, ech kommen zum Schluss. Dese Gesetzesprojet ass e kloert Zeechen, datt mir

d'Recommandatioun vum GAFI an domat eis Verantwortung als international Finanzplatz seriö huelen. Mir ginn eis domat hei an der Strofverfolgung nei, noutwendeg Moyenen. Fir d'Effikassitéit vum eiser Justiz nach méi ze stäerken, schaffe mir u weidere Mesürene a musse virun allem an de Rekrutement wéi och an d'Digitaliséierung vum eiser Justiz weider investéieren.

M. André Bauler (DP) | Très bien!

Mme Carole Hartmann (DP) | Ech ginn heimadder den Accord vu menger Fraktioun an ech soen Iech Merci fir d'Nolauschteren.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Fernand Etgen, Président de séance | Merci villmoos, Madamm Hartmann. An da wier et elo um honorabelen Här Dan Biancalana. Här Biancalana, Dir hutt d'Wuert.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Merci, Här President. Här President, léif Kolleeginnen a Kolleegen, mir hunn et héieren, de Gesetzesprojet vun haut ass eng weider Reaktioun op déi periodesch Evaluatioun vum GAFI, déi se am Kader vun hirer Missioun am Kampf géint Geldwäsch a Finanzement vun Terrorismus ënnerholl hunn.

Lëtzebuerg, dat muss ee soen, huet an deene leschte Joren eng ganz Rei vu wichtige Reformen ëmgesat, fir den héije Standarde gerecht ze ginn. Den nächste Rendez-vous vun der GAFI-Evaluatiounsgrupp steet jo natierlech erëm virun der Dier. An dese Projet ass jo dann och e Bestanddeel vun der Virbereedung an och de leschten Upassungen, déi Lëtzebuerg muss ënnerhuelen, fir senge Responsabilitéiten am Kampf géint Geldwäsch gerecht ze ginn. An dat ass och sécherlech wichteg.

Mam éischten Artikel vum Gesetzesprojet ginn eng Rei Upassung gemaach, bei där déi sougenannte Lëscht vun den Infractions primaires de blanchiment duerch méi generell Formulatiounen ersat ginn, adaptéiert ginn, respektiv erweidert ginn. Bon, des Ännerunge si wichteg, fir dass Lëtzebuerg sech mat den internationale Standarden, déi vum GAFI gefrot sinn, och konform setze kann, och wann ee vis-à-vis vum GAFI eng kritesch Positioun awer och ëmmer kann anhuelen.

An dofir muss een och hei soen, dass méi wichtig wéi d'Empfeelunge vum GAFI awer hei d'Rechtsstaatlechkeet bleift. D'Rechtsstaatlechkeet ass net einfach e Prinzipp ënner aneren, mee en ass am Fong de Kär vun eiser Demokratie a vun eisem Rechtssystem. Wa mir heibannen Ännerungen an eisem Code pénal virhuelen, da musse mer eis och bewusst sinn, dass dat och Changement mat sech bréngt, déi politesch an och gesellschaftlech Konsequenzen hunn.

An da kommen ech bei d'Erweiderung vun der Mini-Instruction. Ech wëll direkt soen: Mir kennen d'Recommandatioun vum GAFI. Mir wëssen, dass de Kampf géint d'Geldwäsch, géint d'Finanzéierung vum Terrorismus an och géint déi grouss Wirtschaftskriminalitéit seriö muss weidergefouert ginn an och konsequent muss bestrooft ginn. Mir wëssen awer och, dass eis Justizautoritéiten – ob dat elo de Parquet ass oder d'Untersuchungsriichter, eis Riichter – deement-sprechend och eng enorm Aarbechtsbelaaschtung hunn an och mat ville komplexen Dossiere konfrontéiert sinn. Dofir ënnerstëtze mer generell Projeten, déi der Justiz méi Celeritéit verschafen a wou och den Untersuchungsriichter kann entlaascht ginn, ouni awer datt prozedural Garantien oder d'Droits de la défense ausgehewe respektiv ausgehiewelt ginn.

(M. Claude Wiseler reprend la présidence.)

An engem Rechtsstaat ass d'Effizienz vum Rechtssystem ni e Grond, fir d'Rechter vun de Bierger a

vu Justiciabeler ofzeschwächen. An hei, mengen ech, hu mer jo och Bedenken unzemellen iwwert dese kriddelege Punkt vun der Erweiderung vun der Mini-Instruction, well mir wëssen, dass den Untersuchungsriichter a senger Onofhängegkeet ëmmer à charge an à décharge schafft. Dat ass net onbedéngt déi prinzipiell Haltung vum Parquet, vum Ministère public, deen éischer an enger Approche inquisitoire ass.

Duerch d'Mini-Instruction, also déi, déi schonn agefouert gouf, an déi, déi och elo erweidert gëtt, kritt de Parquet weider Befugnisse an och e weidere Pouvoir, an dat ass an dat bleift ëmmer an der Ausübung vu senger Fonctioun ganz delikat. D'Befugnisse ginn, wéi gesot, ausgebaut, och wann den Untersuchungsriichter nach ëmmer d'Fakultéit huet, sech an deem zoustännegen Dossier ze autosaiséieren. Mee ob e mat deene komplexen Dossieren, mat deenen en ze dinn huet, tatsächlech Zäit huet, dat ze maachen, fir an all eezenen Dossier sech erëm ze autosaiséieren, dat ass ganz kloer eng aner Fro. Déi musse mer eis och virun Aen halen.

Grad bei der Ausdeenung vun dese Befugnisse hu mer och gesinn an der Kommissioun – an dofir war et gutt, dass mer Verrieder vum Parquet do haten an och Verrieder vum Barreau –, dass se dese Gesetzesprojet am Fong diamétralement opposé analyséiert hunn.

De Parquet huet elo hei dacks méi wéi een einzelt Aktenelement, dat an effektiv hei kann ufroen. Hie gesäit des Erweiderung als noutwendeg un. Dat hunn d'Verrieder vum Parquet och ganz kloer bekräftegt. Natierlech hu se an der Kommissioun och bekräftegt, dass se natierlech keen Interêt hunn, e prozedurale Feeler ze maachen an en Dossier an d'Sitzung ze huelen, wou d'Droits de la défense net respektéiert goufen.

An natierlech hunn d'Verrieder vum Barreau, den Ordre, och drop higewisen, dass d'Evolution vun de Befugnisse net au détriment vum Droit de la défense kéint goen an dass mer net de Risiko sollen huelen an dass de Risiko besteet, dass d'Roll vum Untersuchungsriichter no an no ausgehiewelt gëtt. An dann ass am Fundament vum Rechtssystem wierklech opzepasst, dass dat net weiderentwéckelt gëtt.

Mam Projet, deen hei virläit, maache mer effektiv dee Schratt do, wëssend natierlech, dass och hei de Parquet op enger Rei Dossieren da wäert kënnen schaffen, déi och eng gewësse Komplexitéit an och manner Komplexitéit hunn. D'Virriedner sinn drop agaangen.

Mee finalement kann een hei soen, dass an deemem Projet de loi de Critique vum Ordre, wéi gesot, net Rechnung gedroe ginn ass. Wa Prozedure beschleunegt solle ginn, ass et natierlech gutt. Et ass am Interêt vun der Justiz. Et ass am Interêt vum Justiciable. Mee et dierfe keng prozedural Feeler gemaach ginn. Et brauch een och en adequate Zäitraum an och e kloer definierte Kader, an deem d'Dossiere preparéiert ginn a wou een den Accès zum Dossier kann hunn. An och dat war, mengen ech, hei ganz kloer en Element vun der Diskussioun: den Zougang zum penalen Dossier, ouni datt am Fong d'Rechter op Verdeedegung beanträchtegt ginn, well déi kënnen grad an deser Situatioun séier kippen. Also rechtsstaatlech Garantie mussen an der Praxis bestoe bleiwen.

Haut mat deemem Projet de loi iwwert des Prozedur, mengen ech, gëtt déi Infraction à haut risque, déi Prozedur, am Fong weider opgemaach, ob dat elo fir d'Fauxen ass oder d'Korruptioun, d'Prise illégale d'intérêts, d'Extortioun an natierlech den Droit de la

défense, e Kärelement. An den Zougang zum Dossier, dee muss garantéiert bleiwen.

Als LSAP soe mer ganz kloer: Mir ënnerstëtzen all Moosnam, déi der Justiz hëllef, méi séier a méi effektiv ze schaffen. Méi Effizienz dierf ni op Käschte vun der Rechtsstaatlechkeet goen an Ausnahmeprozeduren dierfen ni zur Reegel ginn. Bon, an den Depot vun der Motioun, déi mer och matdroen: Tëschent den Zeilen, mengen, ech gëtt en awer och ganz kloer de Message, dass mer eis där Saach och ganz kloer wëllen unhuelen.

Da kommen ech op den zweete Punkt, d'Reform vum Sursis, dee mer éischer als Réckschritt gesinn. De 4. Juli 2018 huet d'est Haus unanime – unanime! – eng Reform vun der Exécution des peines a vum Sursis gestëmmt. Zënter 2018 ass d'Iddi an d'Praxis agefouert ginn, datt de Prisong, oder d'fest Prisongsstrof, d'Ausnam soll sinn. A wann, da soll eng individuell Motivatioun vum Riichter kommen. Wann e kee Sursis ausschwätzt, da muss dat och kloer am Urteil motivéiert ginn, an d'est bei korrekionellen a kriminellen Doten. Dat war e grouse Schrëtt a Richtung Individualisatioun vun der Strof.

Ech hu mer d'Méi gemaach, déi Riede vu viru siwe Joer nach eng Kéier alleguerten duercheziesen. Souguer d'CSV huet deemools begréisst, dass de Lëtzebuerg Strofvollzuch mat der Reform am 21. Joerhonnert ukomm ass. Et wier eng Reform, déi d'CSV natierlech géif matstëmme. An ech zitieren den deemolegen CSV-Spriecher an haitegen Innenminister, Léon Gloden: „E Paradigmewissel ass och, dass eng Verurteilung mat Sursis [...] eigentlech d'Reegel ass an eng Verurteilung ouni Sursis speziell muss motivéiert ginn. [...] Mir ginn haut e Schrëtt méi wäit.“ Enn vun der Citatioun. An elo musse mer feststellen, siwe Joer duerno, dass mat deemem Gesetzesprojet reegelrecht den agefouerte Paradigmewissel réckgäנג gemaach gëtt. Et ass eng bedenklech politesch Entscheidung.

Amplaz datt d'Prisong d'Ausnam ass an d'Alternativmoosnam d'Reegel, mécht dese Projet de Prisong erëm zur Reegel an d'Alternativ zum Prisong d'Ausnam. Fir dass mer eis awer och richtig verstinn, well et ass virdrun ugefouert ginn, awer och net ganz richtig, an den Här Moser ass kuerz drop agaang: Mam Paradigmewissel vun 2018 war et nach ëmmer méiglech, dass de Riichter eng fest Prisongsstrof ausschwätzt. En huet datt just eebe missen am Urteil besonnesch motivéieren. An dat huet souwuel fir Sexualdelikter wéi effektiv och fir Infraktiounen um Niveau vum Blanchiment gegollt. Et war also keng Ofschafung vun der Prisongsstrof, mee eng kloer Reegelung fir eng méi bewusst Uwendung vun der fester Prisongsstrof. An zu Lëtzebuerg hu mer och keng Well, keng Inflatation vu Sursisen oder Sursis-probatoiren duerch dese Paradigmewissel gehat. Am Géigendeel: Si sinn erofgaange respektiv sinn och stagnéiert. An ech mengen, dass grad dese Paradigmewissel, deen hei statfonnt huet an deen no knapp siwe Joer réckgäנג gemaach gëtt, an dat ouni objektiv Evaluatioun, och ganz kloer weist – an an deem Haus hate mer virun e puer Wochen d'Diskussioun –, dass mer deen Observatoire, fir objektiv Analysen ze maachen, onbedéngt brauchen, well deen och zur Objektivatioun vum politeschen Debat bäidréit. Déi hu mer haut hei och net.

Wat awer och nach kokass ass, an effektiv hunn de Staatsrot an och de Barreau drop higewisen an hirem Avis, dass, an ech zitieren, „la contradiction inhérente à cette nouvelle approche, qui veut que pour les peines les moins graves (une peine d'emprisonnement inférieure à deux ans), une motivation spéciale d'un éventuel sursis [...] sera requise“, also

wann e Sursis, wéi gesot, net gi gëtt, „tandis qu'une telle motivation ne le sera plus pour les peines plus graves“. Also bei Strofdoten, déi mat enger Prisongsstrof vun manner wéi zwee Joer bestrooft ginn, muss de Richter seng Decisioun, Sursis ze refuséieren, explizitt motivéieren, fir méi grouss Strofen net. Mir hunn also hei, wéi gesot, e Paradigmewiessel, dee stattfënt.

An ech erënnere mech och, dass mer virun e puer Wochen hei am Haus d'Diskussioun gefouert hunn, dass de Prisong eng Sanktioun ass, déi effektiv e groussen Impakt huet op d'Persoun, mee awer och, mengen ech, dass et wichteg ass, der Victime kënnen ze hëllefen, an dass dofir och déi Peine-alternativeë ganz wichteg sinn. An de Sursis probatoire ass ganz kloer eng dovun. Mir plädéieren als LSAP also fir eng differenziéiert Stropolitik. An, Här Mosar, mir sinn der CSV net dankbar, dass se am Fong dës Richtung aschléit, well déi aktuell Gesetzgebung gëtt eis Méiglechkeeten, och ganz kloer, prezis an adaptéiert Strofen an och Prisongsstrofe par rapport zu den Delikter, déi hei genannt goufen, ze schwätzen.

Dëse Projet enthält Bestëmmungen, Verännerungen, déi sécherlech néideg an nützlich sinn, mee se sinn awer deelweis och au détriment vum Droit de la défense. Si ginn och e punitive Tournant. Mir kënnen, wéi gesot, de Rechtsstaat net mat Effizienzargumenter relativiséieren. An dofir wäerte mer eis als LSAP hei och enthalen.

Ech soen Iech Merci.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Här Biancalana, ech denken, den Här Mosar wëllt Iech eng Fro stellen. Sidd Der d'accord domadder? Dat schéngt de Fall ze sinn. Här Mosar.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Natierlech.

M. Laurent Mosar (CSV) | Här Biancalana, ech hunn Iech opmierksam nogelauschert. Dir hutt och ganz vill Richteges gesot, net nëmmen.

(Interruption)

Dir hutt awer eppes gesot, wat falsch ass. An do wollt ech Iech einfach froen, ob Der nach eng Kéier vläicht de Rapport gelies hutt vun eiser Sitzung. Dir hutt nämlech gesot, bei där Mini-Instructioun géif de Parquet nëmmen à charge enquêtéieren. Ech wëll Iech soen, datt do souwuel de Procureur général wéi all déi aner Häre während zéng Minutten erkläert hunn, datt dat net richtig wier. Dofir, mat allem Respekt: Ech ka verstoen, datt Dir elo net domadder d'accord sidd, mee sot awer keng Géigewouerechten.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Da musst Der mer richtig nolauschteren, Här Mosar. Dat hutt Der anscheinend dann net gemaach. Ech hunn nämlech hei ganz kloer gesot, dass Verrieder vum Parquet eis an der Kommissioun gesot hunn, dass si natierlech Wäert drop leeën, Dossieren an d'Sitzung ze huelen, wou d'Droits de la défense effektiv solle respektéiert ginn. Ech hunn dat hei ganz kloer gesot. Dofir leet mer net Wieder an de Mond, déi ech net gesot hunn.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Deen nächsten ageschriwwene Riedner ass den Här Dan Hardy. Här Hardy, Dir hutt d'Wuert.

M. Dan Hardy (ADR) | Merci, Här President. Léif Kolléeginnen a Kolléegen, fir d'éischt wëll ech emol dem Här Mosar Merci soe fir säin ausféierleche Rapport.

Mir setzen eis haut also mat engem wichtige Gesetzesprojet ausernee. Deem seng Aufgab ass et,

d'Recommandatioun vum Groupe d'actions financières, besser bekannt als GAFI, an eis national Gesetzgebung ze iwwerdroen. Fir d'Biergerinnen an d'Bierger ass et dobäi essentiel ze verstoen, ëm wat et sech iwwerhaupt beim GAFI handelt a firwat seng Aarbecht eng zentral Roll an der internationaler Finanzéierungs- a Sécherheetspolitik spillt.

De GAFI ass 1989 als internationalen Aarbechtsgrupp gegrënnt ginn, mat engem ganz präzise Mandat: Bekämpfung vum Geldwäsch an der Finanzéierung vum Terrorismus. Et handelt sech ëm e länneriwwergräifend Organ, dat net nëmme fir héich Standarde steet, ma och d'Memberlänner selwer iwwerwaacht, fir sécherzestellen, datt dës Standarden och wierklech ëmgesat ginn. Fir d'Zouverlässigkeet vun eiser Finanzplaz an d'Vetrauen an eis Institutiounen ass et absolutt entscheidend, datt Lëtzebuerg dës international Standarden erfëllt.

An hei kënnen mir mat Recht soen: D'Resultater vun der leschter Iwwerprüfung si grundsätzlech positiv. Dat huet déi sougenannt Évaluation mutuelle, déi am Hierscht 2023 presentéiert gouf, gewisen. Hei konnt Lëtzebuerg ganzer 39 vu 40 Recommendatiounen erfëllen, e staarkt Zeechen, datt mir eis Verantwortung eescht huelen. Et bleift also just eng Recommendatioun, déi mir nach ze erfëllen hunn. Dës bezitt sech op eis stroferechtlech Prozeduren an op e puer Elementer vun eisem nationale legale Kader géint d'Finanzkriminalitéit.

Bei dësem Gesetzesprojet geet et genau ëm dësen Defi. Hei mussen nach déi lescht Lücke geschloss ginn, déi eis nach vun enger kompletter Konformitéit trennen. An eiser aktueller Gesellschaft stelle mir fest, datt Krimineller ëmmer méi kreativ an innovativ virginn a mat Hëllef vun der Kéinschtlecher Intelligenz d'Abusen eng nei Dimensioun hunn, anescht wéi dat, wat mir bis elo kannen hunn.

D'Affär ronderëm de Caritas-Skandal ass e Paradebeispill dofir. Déi weist, wéi komplex esou Fäll kënnen sinn a wéi séier se sech entwéckelen kënnen. Genee dowéinst ass et essentiel, datt mir eiser Justiz déi néideg Mëttel an Instrumenter zur Verfügung stellen, fir bei änleche Situatiounen séier, effizient a kompetent agräifen ze kënnen. Nëmme esou kënnen mir d'Integritéit an d'Vetrauen an eis Institutiounen sécherstellen.

Dofir stëmme mir, d'ADR, dësem Gesetzesprojet zou. Merci.

M. Fred Keup (ADR) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Hardy. An den nächsten ageschriwwene Riedner ass d'Madamm Sam Tanson. Madamm Tanson, Dir hutt d'Wuert.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Merci, Här President. Also dat hei ass, denken ech, deen éischten Text, deen aus der Justizkommissioun kënnt an deen e bësse weist, a wéi eng Richtung dass d'Regierung eigentlech geet, wou d'Rees higeet, wann et ëm méi Repressioun a manner Rechter fir d'Defense geet. Dat net nëmmen am Verglach zu der viregter Regierung. Och am Verglach zu de Positiounen vun der CSV hei an der Oppositioun a souguer – ech wäert nach drop kommen – zu de Positiounen, déi d'CSV virun 2013 ageholl huet.

An et ass e bësse symptomatesch, Här Mosar, dass Der eis elo x-mol un d'Häerz geluecht hutt, mir sollte wierklech dee Projet hei matstëmmen, well ech sinn iwwerzeegt, wann deen hei Projet virun dräi Joer esou hei an der Chamber gewiescht wier, dann hätt Der e selwer net matgestëmmt.

Mir sinn an der Orange Week – jo! – an als Gesellschaft an als Chamber muss et eng Prioritéit sinn,

géint d'Gewalt géint d'Frae virzegoen. Mir hunn en zolitte legale Kader, mee – jo! – dee kann natierlech ëmmer nees ugepasst ginn. Mee wannechgelift, kommt, mir maachen dat, op Basis vu Fakten!

E Constat ass sécherlech deen, datt d'Täter vu Gewalt géint Fraen dacks mat Sursis dovokommen. An dat ass effektiv verstéierend. Et handelt sech hei ëm Täter, déi e Liewen zerstéiert hunn. Hir Affer, déi hu kee Sursis a si sinn oft nach laang Joren, wann net ëmmer, en Deel vu sech selwer lass. An et ass fir déi Affer net ze verstoen, datt déi Persoun, déi hinnen dat ugedoen huet, ka fräi ronderëmlafen, iwwerdeems si wéinst hirem Trauma net méi fräi sinn.

Mee d'Fro ass: Wisou ass dat esou? Ass dat wierklech wéinst dem Artikel 195-1?

Dir ännert dësen Text elo op Basis vun engem Gefill, hutt Der eis an der Kommissioun gesot, Madamm Ministesch. An natierlech gëtt et Revendicatiounen aus dem Secteur. Ech erënnere drun – an ech si frou, dass de President elo gesot huet, mir géingen endlech och eng Kéier heiriwwer schwätzen: Hei ass dee ganze Kader, deen ausgeschafft ginn ass.

(Mme Sam Tanson montre une documentation.)

An och do ass et wichteg, drop hinzewiesen, an Dir hutt et och gemaach, Här Mosar: Si froen net déi Émännerung, déi elo hei gemaach gëtt. Si froen, dass kee Sursis méi méiglech ass fir d'Täter!

Well dat, wat mir hei maachen, déi Dispositioun, déi mir elo hei aféieren, déi sech net just op déi Fäll bezitt, mee op alleguerten déi Fäll, déi an deem Artikel drastinn, déi Dispositioun riskéiert fir déi Leit, déi hei betraff sinn, awer strictement guer näischt ze änneren.

An dat weisen och d'Zuelen aus där Question parlementaire, déi ech Iech gestallt hat, op déi Der mer am Februar geäntwert hutt: Et gëtt keen Énnerscheid téschent virun der Applikatioun vum Gesetz an no der Applikatioun vum Gesetz bei de Strofdote vun de Violences sexuelles bei der Applikatioun vun engem Sursis intégral.

An der Moyenne kann ee soen, en gros: Ee Fall op zwee kritt de Sursis intégral. Dat war virun dem Gesetz vun 2018 esou an dat ass och haut esou. An d'Fro ass: Firwat ass dat esou a wat kënnen mer dogéint maachen? An ech denken net, dass dat heiten dee richtige Wee ass.

An et ass och falsch, wéi ech dat elo e puermol hei vun der Majoritéit héieren hunn – an den Här Biancalana ass am Detail drop agaang –, ze behaupten, dass dat Gesetz vun 2018 de Sursis zu engem Automatismus gemaach huet. Dat Eenzegt, wat an deem Gesetz drastoung, dat ass, dass de Richter et muss motivéieren – motivéieren! –, wann en e Sursis net gëtt. Dat ass, wann een déi Urteeler kuckt, oft ee Saz, deen do duergeet. Do schreift een zum Beispill dran: „wéinst der Gravitéit vun de Faïten“. Dat heescht, dat, wat elo hei gesot ginn ass, dat ass net ganz richtig.

An et kann ee jo wierklech verstoen, datt ee wëll en Zeeche setze géint d'Täter vun der Gewalt géint d'Fraen. An Dir maacht och hei souguer méi wéi dat, wat Der an Ärem Koalitionsaccord stoen hutt, well do hätt een nach kënnen driwwer diskutéieren. Am Koalitionsaccord steet: „Pour les infractions graves comme par exemple l'abus sexuel, les maltraitances ou les violences aux enfants, le Gouvernement introduira une législation en vertu de laquelle l'octroi d'un sursis devra être dûment motivé.“ Dat ass net dat, wat Dir hei maacht. Dir generaliséiert déi Dispositioun op alles.

An et ass och d'ailleurs net richtig, Här Mosar, wéi Dir elo grad gesot hutt, dass de GAFI gefrot hätt, dass mer déi Dispositioun do sollten aus dem Text eraushuelen. Ech hunn et elo nach eng Kéier gelies. De GAFI mécht de Constat, dass ze vill Sursis geschwat gëtt, e seet awer net, wéi e Wee et ass, fir dohinner ze kommen.

(Interruption par Mme Stéphanie Weydert)

Dat ass net dat, wat am ...

(Interruption par Mme Stéphanie Weydert)

Jo, et ass e politesche Choix, Madamm Weydert. Dofir kann ech och politesch meng Meenung doriwuer soen.

(Interruption par Mme Stéphanie Weydert)

Jo, absolutt.

Et wier wichteg, op Basis vu Fakten hei déi Decisiounen ze huelen.

De GAFI seet, et ginn ze vill Sursise geschwat. De GAFI mécht awer och de Constat, dass de Sursis och eng effikass Mesür ass géint d'Recidence, well wann de Sursis nämlech fällt, da geet een an de Prison net nëmme wéinst der initialer Strof, mee och wéinst der zweeter Strof, wann een eng Recidence gemaach huet. Och dat steet am Rapport vum GAFI.

A bei der Mini-Instructioun, do ass et net besser. Ech versti jo absolutt de Gedanken, datt d'Affäre solle méi séier virgoen. Do ass keen heibannen dogéint. D'Fro ass just: Op wiem seng Käscht soll dat geschéien? An an dësem Fall ass et ganz kloer op d'Käscht vum Beschëllegten.

D'Mini-Instructioun gëtt op méi Fäll ausgeweit, nottamment op d'Prise illégale d'intérêts an d'Korruptioun. Dat sinn, denken ech, keng Lapaliendossieren. Dat si keng kleng Dossieren.

An dat Beispill, dat Dir ginn hutt virdrun, Här Mosar, vun den digitalen Infraktiounen: Déi sinn zum groussen Deel haut scho couvriert vun der Mini-Instructioun. Duerfir brauche mer den Text hei u sech net.

Den Haaptproblem ass deen: De Beschëllegte weess net, wat am Dossier draasteet, en huet keen Accès zum Dossier. E gëtt vläicht eng Kéier gehéiert an da kritt en herno eng Convocatioun fir op d'Geriicht. Den Affekt huet net d'Moyenen, zousätzlech Devoiren ze froen, well en iwwerhaupt net weess, wat scho geschitt ass.

An dat féiert zu manner Rechter fir de Beschëllegten. Dat huet de Barreau eis en long et en large duergeluecht. An et kann am Endeffekt – an dat huet de Barreau och gesot – souguer ze Retarde féieren, well d'Geriicht dann um Fong seet: „Ma, deen Dossier ass net esou opgeschafft, wéi e misst opgeschafft sinn.“ Déi Affekoten, déi do waren, hunn eis konkret Beispiller genannt, wou dat schon de Fall war, soudass dat heite riskéiert, kontraproduktiv ze sinn.

Nach en anert Element, wou ech wierklech erstaunt sinn, dass dat elo hei esou comme une lettre à la poste geschitt: Dat sinn déi dräi Méint. Déi dräi Méint sinn 2010 hei vun dëser Chamber ..., an der Justizkommissioun ware se ganz houfreg drop, dass se déi Limitatioun an den Text erageschriwwen hunn. Et ass deemools gesot gi vun de Rapportere Schiltz a Roth, et wär wichteg, dass deen Delai drakéim, fir eeben ze evitéieren, dass d'Mini-Instructioun zur Normalitéit géng ginn an dass se géng den Ersatz vun der Instructioun sinn, där Instructioun – Zitat –, „déi jo méi Garantien huet wéi eeben d'Mini-Instructioun“.

An duerfir ass et wierklech bedauerlech, dass mer elo hei esou iwwerstierzt eppes maachen an dat nach

ausweiten an eis net seriö domadder auserneesetzen, wéi een dat wierklech hätt kënne besser maachen.

An zu gudder Lescht dann de Blanchiment, an dat, Här Mosar, ass fir mech wierklech dat gréisstent Rätsel. Dass grad Dir elo Rapportier sidd vun engem Text, deen de Blanchiment nach méi ausweit, ass eigentlech un Zynismus bal net ze iwwertreffen.

Jo, den Artikel, dee mer elo stëmmen, also deen Dir elo stëmmt, ass e Copy-Paste aus engem Projet vu mir, mee et ass just en Deel vun deem Projet. An dee wichtigsten Deel, dee gouf net mat iwwerholl, nämlech den Artikel 506-4. Dat ass d'Konterpartie, wou et drëms geet, de Blanchiment détention anzeschränken, dat heescht ze evitéieren, dass eng Infraction primaire permanent ausgeweit gëtt an dass och méi héich Strofe geschwat ginn.

Mat deem, wat mer elo hei maachen, falen d'Grivèlerie oder och d'Injure zum Beispill elo ënnert de Blanchiment, eppes, wougéint Der Iech an Ärer Zäit als Oppositiounspolitiker mat Hänn a mat Féiss gewiert hutt. An zu Recht! An duerfir hu mer och iwwer Sätzungen a Sätzungen a Sätze probéiert, eng Léisung ze fannen. Mir hunn e puer Navettë mam Staatsrot gemaach. Mir hunn déi an der leschter Legislaturperiode leider net fonnt, an et ass extreem bedauerlech, dass mer elo higinn an dat heiten einfach ausweiten, ouni ze kucken, eng Konterpartie ze fannen an et ze limitéieren.

An et ass schon ..., wann ech nach eng Kéier d'Zitater kucken aus de viregte Sätzungen, wou Der Är Retenzen, fir déi Lëscht ofzeschaffen, genannt hutt, wou Der gesot hutt: „Vill Infraktiounen falen elo ënnert de Blanchiment, souguer wa seguer net schlëm sinn, well d'Gravitéit aus dem Text erausgefall ass.“ Dir hutt och nach gefuerdert, dass de Seuil vu sechs Méint, wéi e bis elo applikabel ass, soll eropgesat ginn. An elo gëtt e carrement ofgeschaaft.

Duerfir ass et wierklech schued, dass déi Diskussiounen vun deemools net nees opgegraff gi sinn. Et ass och schued, dass Der dat vergiess hutt, woufir Der plädéiert hutt an de leschte Joren.

Mir wäerten dëse Projet jiddefalls net matstëmmen.

Mme Djuna Bernard (déi gréng) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Tanson.

Ech gesinn, datt et eng Wuertmeldung vum Här Mosar gëtt. Ass dat, fir eng Fro ze stellen, oder wéinst Fait personnel, Här Mosar?

M. Laurent Mosar (CSV) | Jo, fir déi zwee.

M. Claude Wiseler, Président | Dir misst Iech vläicht decidéieren.

M. Laurent Mosar (CSV) | D'Fro ass ... Nee, ech hunn, Här President, ech sinn ... D'Madamm Tanson huet ganz vill interessant Saache gesot. Do sinn der och – en Deel –, déi ech mat deelen.

Et stéiert mech just ëmmer – dat war e bësse beim Här Biancalana de Fall –, wann awer elo hei Saache gesot ginn, déi, mengen ech, net richtig sinn a wou mer vum Parquet genau de Contraire gesot kritt hunn.

Dir hutt elo gesot, dat ganz Digitalt, d'Cybersecurity, géif elo schon an d'Mini-Instructioun falen. Dat ass net esou. Ech weess, wéi do de Procureur, dee sech dorëm këmmert, eis en long et en large erkläert huet, wéi schwéier datt dat am Moment wier mat der aktueller Prozedur a firwat et dofir esou wichteg wär, eleng nëmmen an deem do Domän op déi Mini-Instructioun zeréckzegräfen.

Duerfir, mat allem Respekt och fir all Meenung, kommt, mir bleiwen awer hei bei der Wourecht. Dat ass déi éischt Fro.

Zweetens, de Blanchiment: Dir wësst ganz genau, datt mer eng länger Diskussioun haten an der Kommissioun an datt ech Iech och gesot hunn, datt ech zum Deel och Är Bedenken, wéi d'ailleurs aner Kollegen och, iwwert de Blanchiment deelen an datt een do effektiv eng Kéier misst och generell kucken, well et ass net nëmme e Problem an dësem Text, dat wësst Der och, et ass e generelle Problem, wéi ee mat där Blanchimentsinfractioun an Zukunft ëmgeet.

Drëtens, Dir hutt dann och eppes ganz Interessantes gesot, an do wollt ech Iech eigentlech meng Fro stellen. Dir hutt gesot – mee Dir verbessert mech, wann ech awer elo do falsch leien –, Dir hätt Iech à la limite kënne virstellen, déi Propositioun iwwert de Sursis vläicht kënne matzestëmme bei de Violences sexuelles. Hunn ech Iech do richtig verstanen? Sou hunn ech et mol ...

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Ech äntweren duerno.

M. Laurent Mosar (CSV) | Nee, mee ech soe just, wéi ech ... Wann et net esou ass, da kënnt Der mech jo gäre verbessern. Wann dat sou wier, dat heescht wann Der dat dann esou géift maachen, da géift Der zum Beispill Terrorismus, Dir géift déi ganz schlëmme Drogekriminalitéit, Dir géift d'Finanzkriminalitéit, d'Wirtschaftskriminalitéit hei dann dee Moment eraushuelen.

An dat ass just déi Fro, déi ech dann nach wollt stellen, wann Der eis dann och nach dorobber kéint äntweren.

M. Claude Wiseler, Président | Jo, da kritt natierlech d'Madamm Tanson d'Wuert.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Also fir d'éischt emol, mengen ech, misst Dir Iech einfach eng Kéier ukucken, wat am Moment ënnert d'Mini-Instructioun fällt. An dat, déi Infractioun ...

M. Laurent Mosar (CSV) | Ech sot Iech, wat de Procureur gesot huet deen Ament.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Nee, en huet gesot, dass dat e grouse Problem wier, mee Infractiounen am digitale Beräich, där gëtt et der jo eng sëllegen. Mee am Moment fällt den Artikel 196 ënnert d'Mini-Instructioun.

M. Laurent Mosar (CSV) | Et geet jo net dorëms. Et geet ëm d'Mini-Instructioun.

M. Claude Wiseler, Président | D'Madamm Tanson huet d'Wuert.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Maja, e fällt am Moment ënnert d'Mini-Instructioun. Dat heescht, do sinn eng ganz Retsch Dispositiounen, déi an enger digitaler Infractioun zum Beispill kënnen dodrënner falen. Duerfir verstinn ech elo net richtig, firwat Der dat dote sot. An dat, wat ech gesot hunn, ass wierklech net falsch.

Zu dem Volet vun dem Sursis: Ech sinn der Meenung – ech hunn dat x-mol gesot, ech hunn dat och schon an der leschter Legislaturperiode gesot, well mer déi Diskussioun jo schon um Enn vun der Legislaturperiode haten, well dunn déi Revendicatioun opkoum –, wann e Gesetz fënnef Joer appliquéiert gëtt, an et war e Paradigmewiessel, wéi den Här Biancalana gesot huet, da muss een eng seriö Analys vun deem Text maachen. Da muss ee kucken: Wat huet dat wierklech geännert?

An déi eenzeg Analys, déi mir bis elo hunn, dat ass déi Question parlementaire, déi ech gestallt hat, wou-raus ervirgeet, dass op d'mannst zu deenen Zuelen,

déi ech do hunn, ee kee Changement gesäit. An dat stéiert mech fundamental bei där doter Fro.

An dann, an der zweeter Etapp, wann een déi Analys gemaach huet, souguer wann een dann zur Conclusioun kënn, dass et keen Impakt gehat huet ... Ech verstinn nach, dass een en Zeeche wëll setzen, ech verstinn extreem gutt, wat déi Affer do soen. Ech verstinn, dass een en Zeeche wëll setze par rapport zu den Täter vun der sexueller Gewalt, fir ze soen: Dat do ass wierklech kee Kavaléiersdelikt an do kann et richteg batter Strofe ginn. Wann dat géing eppes hëllef, da kéint ech nach mat op dee Wee goen. Mee insgesamt fannen ech et schwierig, fir eppes, wat mer hei zesummen 2018 unanime gestëmmt hunn, réckgängig ze maachen ouni eng seriö Analys, wat den Effekt dovunner war. An dat ass dat, wat mech wierklech heibäi stéiert.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Tanson. D'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner ass nach net ofgeschloss. Den Här Baum wëllt nach d'Wuert huelen. Här Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Jo, merci, Här President, fir d'Wuert. Wësst Der, an engem Rechtsstaat, an enger Demokratie ass et jo esou, datt, wann eng nei Regierung do ass, déi konservativ-liberal ass, déi verschidde Sujete ronderëm Sécherheet a Sécuritét wëll méi staark maachen, dann ass dat am Fong hiert gutt Recht.

Wou et awer schwierig gëtt, an domat hu mer et hei ze dinn, an d'Madamm Tanson huet dat zu Recht Zynismus genannt, ass, wann hei Elementer benotzt gi vu baussen, fir e repressiven Tournant ze argumentéieren. Zwou Saachen: dat ass de GAFI an dann d'Gewalt géint Fraen. Ech fannen dat wierklech ganz, ganz problematesch, esou wéi dat hei geschitt ass. Déi zwee Elementer, nämlech d'Mini-Instructioun an de Sursis.

Bei der Mini-Instructioun, do gëtt et absolutt berechtigt Bedenken, wat d'Rechter vun der Defense ugeet: den Accès zum Dossier. An d'Tatsaach, datt d'Majoritéit selwer eng Motioun stëmmt, wou se seet: „Mee dat dote Gesetz muss onbedéngt verbessert ginn“, ass jo de beschte Beweis derfir, datt et an deem Beräich Problemer gëtt an datt souguer d'Majoritéit dat selwer agesäit. Mee wann dat esou ass, dann ass dat heiten op jidde Fall dee falsche Wee, fir virzegoen.

De GAFI ass derfir do, fir international Recommendatioune géint d'Finanzkriminalitéit ze maachen. De GAFI ass awer net derfir do, fir en 180-Grad-Paradigmewissel ze maachen, wat d'Organisatioun vum Rechtsstaat ugeet, well wann et wierklech géif drëm goen, d'Finanzkriminalitéit ze bekämpfen, da misst een do usetzen, wou mer alleguer wëssen, datt do den Haaptproblem ass, nämlech d'Effektiver vun der Police judiciaire am Beräich vun der Finanzkriminalitéit. Do ass den alleréischten an allergréisste Problem, dee mer zu Lëtzebuerg hunn. Bei der Caritas-Affär hu mer dat méi wéi eng Kéier vum Parquet och bestätegt kritt. Wann et also wierklech ëm d'Finanzkriminalitéit géif goen, mee da misst een dat als Schwéierpunkt setzen.

Wat de Sursis ugeet, fannen ech et och ganz bedenklech a virun allem bedenklech, datt an enger Form vun Emphas den Här Mosar, de Rapporteur, eis hei probéiert huet ze erzielen, do géif et drëm goen, Gewalt géint Frae méi streng ze bestrofen. Mee et ass net wouer, et ass ganz einfach net wouer!

D'Madamm Tanson huet richtegerweis gesot, datt sech zënter dem Gesetz vun 2018 näischt geännert huet. Ob de Sursis muss begrënnt ginn oder net respektiv den Netsursis muss begrënnt ginn oder net, ännert näischt un den ausgeschwatene Peinen. Also

geet et net dorëms, Gewalt géint Fraen anescht ze bestrofen! Well wann et dorëms géif goen, Här Mosar, Här President vun der Justizkommissioun, da wier et vläicht un der Zäit, eng Proposition de loi, déi zënter iwwer engem Joer bei Iech an der Kommissioun läit, déi bis haut nach net op den Ordre du jour komm ass, iwwerhaupt emol dropzesetzen. An do si ganz vill vun deene Revendicatioune, déi ënner anerem d'Voix des survivant(e)s formuléiert hunn, och dran opgehall, déi och ganz staark de Justizsystem, de Rechtsbäistand, d'Hëllef fir d'Affer betreffen. Bis haut ass se nach net op den Ordre du jour vun der Justizkommissioun komm, dës Proposition de loi, déi ech virun iwwer engem hallwe Joer op den Ordre du jour gesat hunn.

Duerfir, wann ee mat där Emphas hei seet, dat hei wier en Element, wou et géif drëm goen, Gewalt géint Frae méi streng ze bestrofen, ass dat net de Fall, well, virun allem, wa mer do e Paradigmewissel wëllen, da muss mer d'Diskussioun féieren iwwer d'Héicht vun de Strofen, sou wéi se am Moment festgeluecht sinn. Net d'Diskussioun Sursis oder net Sursis. Well dovunner hänkt jo och ganz vill of, vun där Héicht vun der Strof, wat de Riichter herno als Urteel hält.

Fir mech bleift dat hei duerfir en absolutt net novollzëibare repressiven Tournant vun enger konservativer Regierung, déi awer ënner falschen a fadenscheinegen Argumenter probéiert, dat duerchzesetzen.

Mir stëmmen dat hei op kee Fall mat.

M. David Wagner (déi Lénk) | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Domat wär dann d'Lëscht vun den ageschriwwene Riedner ofgeschloss. Den Här Mosar huet ... Här Mosar, ass et eng Fro?

M. Laurent Mosar (CSV) | Jo, ech hunn eng Fro.

M. Claude Wiseler, Président | Här Baum, huet Der d'Fro un?

(Assentiment)

M. Laurent Mosar (CSV) | Ech hunn dem Här Baum ganz attentivement nogelauschert. Den Här Baum huet, an do sinn ech souguer mat em d'accord, gesot, et misst een och eng Kéier iwwer d'Héicht vun de Strofen nodenken. Ech huelen un, datt d'Madamm Justizministesch och elo wäert drop agoen.

Meng Fraktioun ass effektiv der Meenung, datt een net nëmme bei sexueller Gewalt géint Kanner oder géint Fraen, mee generell bei verschidde Aarte vu Kriminalitéit eng Kéier misst iwwer d'Héicht vun de Strofe schwätzen.

Déi Fro, déi ech awer dem Här Baum stelle wëll: Wann ech en elo richteg interpretéieren, hat ech d'Gefill, e fënn dat elo keng gutt Iddi do beim Sursis, ...

M. Marc Baum (déi Lénk) | Esou kloer war et awer? Ok.

M. Laurent Mosar (CSV) | ... mee e géif et awer eventuell eng gutt Iddi fannen, d'Héicht vun de Strofen an d'Luucht ze setzen.

Duerfir meng Fro, Här Baum: Wann dann elo – wat ech awer net weess – eng Kéier e Projet de loi géif kommen, deen a verschidde Fäll d'Héicht vun de Strofen an d'Luucht géif setzen, kann ech dann der-vun ausgoen, datt Dir esou e Projet géift mat enger gewëssener Sympathie kucken?

M. Marc Baum (déi Lénk) | Här President, de Spriecher, de Justizspriecher vun der CSV schwätzt vun eventuellen zukünftege Projeten.

Ech géif en einfach bieden, se einfach mol ze presentéieren, an da kënne mer driwwer schwätzen a

kucken, ob et sënnvoll ass, ob et proportional ass an ob et zilféierend ass. Wann et dat ass, wäerte mer dat sécher ënnerstëtzen.

Mee ech stelle fest: D'CSV huet bis elo nach keng Beméiung an déi dote Richtung gemaach.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Domat wär dann d'Diskussioun ofgeschloss.

An da géinge mer der Regierung d'Wuert ginn. Madamm Minister.

Prise de position du Gouvernement

Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | Merci, Här President. Bon, ech gesinn, et ass e Gesetzesprojet, dee fir vill Diskussioune suergt. An et ass net ëmmer einfach, d'Saachen einfach duerstellen, well awer eng ganz Rei prozedural Froen och dra sinn, an et waren och heiansdo deelweis e bësse Konfusioune an den Avisen.

Mee wat ass d'Finalitéit vun deem Gesetzesprojet? Dat ass, d'Strofprozeduren ze beschleunegen a méi effikass ze maachen – et ass ee vu méi Projeten an et kommen der nach no –, an op där anerer Säit ass d'Zil, d'Reform vum Sursis ze maachen. An dat Ganzt schreift sech an an d'Recommandatioune vum GAFI.

Mir kruten, wéi gesot, de 27. September 2023 de Rapport, aus deem kloer ervirgaangen ass, datt mer eng héich technesch Konformitéit hunn, mee datt mer musse Verbesserung maache fir d'Effikassitéit vum Dispositif. A mir ginn natierlech och hei an op d'Kritique vun enger ganzer Rei Expertegruppen, notamment och dem GRETA, dem GREVIO, a mir droen och de Bedenke vun der Voix des survivant(e)s Rechnung, déi mer hei gemeinsam an der Chamber diskutéiert hunn.

Bon, et si véier grouss Ännerungen an deem Gesetzesprojet. Déi éischt ass, wéi gesot, déi iwwer de Blanchiment, den Artikel 501-6 (veuillez lire: 506-1) vum Code pénal, wou mer probéieren, den Dispositif ze vereinfachen, andeem mer op den Delit an de Crime renvoyéieren. An dat ass eng Formulatioun de texte, déi mer aus engem Gesetzesprojet geholl hu vun Iech, Madamm Tanson, op Recommendatioun vum Staatsrot an och vum Barreau.

Den zweete Volet ass d'Ännerung vum Code de procédure pénale, wou mer eng ganz Rei nei Moosname virgesinn. An dat, wat schonn ugeschwat ginn ass, ass déi sougenannte Mini-Instructioun.

D'Mini-Instructioun gëtt et scho méi laang, mee et war de Constat, datt se net effikass ass an doduerjer net genuch ka benotzt ginn. An de Parquet huet et ganz kloer och erklärt, datt besonnesch en Matière vu Cybercrime a Phishing dat heiten extreem utile ka sinn an datt d'Procédure, esou wéi se elo ass – ech mengen, dat ass eng Fro vun der Procédure, net effikass ass am Sënn, datt si net schnell genuch virkommen.

A si hu gesot, datt se 1.100 Dossieren haten 2024, also véier pro Dag. An am Kader vun der Mini-Instructioun kann de Parquet also verschidde Akten ..., e kann net alles maachen, mee e ka verschidde Akte wéi d'Perquisitioun, d'Saisie, d'Auditioun vun engem Zeien, d'Experts an de Referage erausginn. E kann awer keng Écoute téléphonique an e kann och kee Mandat de dépôt an deem Kader erausginn. Dat heescht, et sinn nëmme dës fënnf Akten.

An de GAFI huet tatsächlech och recommandéiert, dass mer eeben Enquête-parallèle maachen, an dat hei wäert dozou féieren.

Da soll et eebe méiglech sinn, datt de Parquet net nëmme eene Akt ufreet, mee méi Akten. An doduerjer hu mer natierlech d'Lescht vun den Infractionen e bëssen ausgeweit. Déi ass awer och net substanzuell ausgeweit ginn. A wat haaptsächlech geschitt ass, ass, dass eeben deen Delai vun dräi Méint gestrach ginn ass, fir dass mer méi schnell weiderkommen.

An ech verstinn all d'Kriticke vum Droit de la défense. An den Här Mosar huet eng Motioun deposéiert, fir justement deem Rechnung ze droen, well, ech war net derbäi bei den Diskussiounen mam Parquet, mee wann ech dat richtig verstanen hunn, dann huet de Procureur och méi wéi eng Kéier gesot, et wär eng Fro vun der Enquête de manière générale, well vu datt mer net an der Instruktioun sinn, fale mer op d'Reegele vun der Enquête.

An ech muss Iech soen, et ware 60.000 Enquêtes d'lescht Joer. Dat heescht, dat do ass e Problem, deen net d'Mini-Instruktioun als solches betrëfft, mee ech si prett, op de Wee ze goen an d'Reegele vun der Enquête ze iwwerschaffen, wat den Accès op den Dossier ubelaangt. An dowéinst sinn ech awer frou, datt et konnt mat dësem Projet, deen, wéi gesot, enger Rei Bedenken och vum GAFI Rechnung dréit, weidergoen.

A mir wäerten och kënnen iwwert d'Enquête schwätzen an den Accès op den Dossier. Mee dat ass net just eng Fro vun der Mini-Instruktioun.

An dat, wat och an der Kommissioun nach thematiséiert ginn ass, ass den Délai de citation. An do wëllt ech awer kuerz och op meng Äntwert op d'Question parlementaire vum Sven Clement renvoyéieren, wou kloer gesot ginn ass, datt de Parquet net op aacht Deeg citéiert, mee weesentlech méi laang Delaien huet, justement fir datt de Prevenu och den Dossier kucken a sech preparéieren kann op d'Auditioun, also op d'Setzung viru Gericht.

Dann ännere mer den Artikel 102 vum Code de procédure pénale, fir eeben och den Dispositif méi effikass ze maachen, well mer mierken, datt d'Prozeduren oft blockéiert sinn, well mer net un d'Leit kommen, a besonnesch bei Gesellschaften. Dowéinst aktualiséiere mer den Dispositif fir physisch Persounen a mir gesi kloer vir, datt Gesellschaften och kënnen inculpéiert ginn am Fall vun hirer Absence. Dat, wéi gesot, zur d'Mini-Instruktioun.

An da komme mer bei deen Artikel, dee mer haut warscheinlech am meeschten diskutéiert hunn. Dat ass den Artikel 195-1 vum Code de procédure pénale. Am Moment ass et esou, dass de Riichter muss extra motivéieren, wann e wëll feste Prisong schwätzen a wann e kee Sursis accordéiert bei Criminen an Deliten. Mir ännere den Prinzipp zum Deel, awer och net ganz, well mer elo en Ennerscheid maachen tëscht manner schlimme Strofdoten a méi schlimme Strofdoten. A mir setzen an deem Sënn genau den Accord de coalition ëm, dee virgesäit, datt bei méi schwéiere Strofdoten, wou ee kloer och seet, dat do si Beispiller, mer dee Prinzipp ëmderien.

Dat heescht, d'Zil ass et, d'Perspektiv ëmzedreien. Wann de Riichter den Dossier viru sech leien huet, da kuckt en net, ob Elementer am Dossier si fir feste Prisong, mee e kuckt: Sinn Elementer am Dossier fir Sursis? A wann där keng do sinn, da gëtt en och kee Sursis. Dat heescht, mir nuancéieren. Et ass net eng 180-Grad-Wend par rapport zu deem, wat 2018 festgehale ginn ass, mee mir gi méi spezifesch op d'Criminalité grave an. An dat ass eppes, wat mir wichtig ass: datt mer hei endlech eis och d'Moyene gi fir d'Criminalité grave. An doduerjer rekrutéiere mer jo och méi an der Magistratur, mir rekrutéiere méi an der Police. Mee et ass wichtig, dass mer d'Criminalité grave hei a Consideratioun huelen.

Une voix | Très bien!

Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | De GAFI huet och kloer gesot, datt vill Sursis gesprach gëtt an datt dat net dissuasiv ass. Dowéinst reagéiere mir jo och domadder heidrop. An ech muss soen, Dir kritiséiert dat elo, mee ech hunn awer keng Alternativen hei um Dësch gesinn, fir deen dote Problem anescht ze léisen. Dir widderspricht Iech och zum Deel, well Dir sot, Dir wäert souguer limitt prett, bei de Violences domestiques op dee Wee ze goen. An et ass genau do, wou Der sot, wou d'Zuelen et net géifen hierginn. D'Zuele si volatil. Jo, dat eent Joer ass et esou, datt anert Joer ass et esou.

De manière générale, an dat hunn ech och dem Här Marc Baum op eng Question parlementaire 2024 geäntwert, geet de Sursis awer an d'Luucht. Dat heescht, elo kann ee soen, hei sinn d'Zuelen, mee et sinn der nach vill ze vill. An dat ass meng Suerg. An ech hätt einfach gär, datt de Riichter, wann e sech mam Dossier beschäftegt, déi dote Fro kuckt, datt e kuckt: Sinn Elementer do, fir de Sursis ze spriechen?

A wéi gesot, et ass eng Ëmsetzung vum Accord de coalition. An et ass besonnesch awer och e staarkt Signal. Mir sinn an der Orange Week oder mir kommen elo an d'Orange Week. An et ass besonnesch e staarkt Signal. Wa mer schwätze géint Gewalt, géint haislech Gewalt, mengen ech, da muss mer och kënnen soen: „Voilà, mir hätte gär, datt déi zousätzlech Hürd do an deem Dossier dran ass, fir datt gekuckt gëtt: Ass de Sursis justifiéiert?“

An ech muss ganz éierlech soen, Dir waart jo elo bei all deene Petitiounen derbäi. Dir gitt bei all déi Associatiounen. Dann hoffen ech, datt Der hinnen och erkläert, wat Der haut esou gestëmmt hutt a firwat Der esou gestëmmt hutt.

Une voix | Très bien!

Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | Dat hei ass, wéi gesot, eng éischt Etapp. Et wäerten nach Etappen nokommen. Dir wësst, datt mer notament am Kader vum Drogendësch e Groupe de travail och agesat hunn, fir d'Prozeduren ze acceleréieren. Do wäerten déi éischt Projeten Enn des Joers, allerspéitens Ufank nächst Joer kommen, fir déi ganz Prozedur op de Leescht ze huelen, well mir kënnen eis net ëmmer beschwéieren, datt et ze laang dauert, a soubal mer eng Propos maachen, gesi mer 100.000 Schwierigkeeten, wisou mer d'Procedure net kënnen acceleréieren. Ech sinn op alle Fall frou, datt mer dës Etapp haut maachen.

An ech soen Iech Merci fir d'Ënnerstützung.

Plusieurs voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Minister. Ech hunn eng Wuertmeldung vun der Madamm Tanson. Ech ginn dovun aus, datt et Parole après ministre ass. Madamm Tanson, Dir hutt d'Wuert.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Jo, merci, Här Président. Ech hunn e puer Remarken. Merci fir d'Erklärungen, Madamm Minister.

Et geet net drëm, 100 Schwierigkeeten ze gesinn. Et geet drëm, dass et hei gëllt, e wichtege Equiliber ze schafen tëscht den Droits de la défense an enger effikasser Justice. A mir sinn einfach der Meenung, dass dat hei net ginn ass. An dat ass eis Demande, dass mer eis Zäit huelen, fir déi Saachen do esou ze maachen, dass se net an den Desequibler kommen.

Zu deenen Zuelen. Ech hunn Iech déi Zuele genannt, déi Dir mir geliwwert hutt a ménger Question parlementaire. Wann Der nach anerer hutt, da si mer natierlech Demandeur. Mee ech wëll Iech awer och drop opmierksam maachen: Ech hat och gefrot fir

alleguerten d'Peinen, also fir alleguerten d'Crimes et délits, a souguer do ginn d'Condamnatiounen mam Sursis intégral erof no 2019. An et si jo méi Affären. Dat heescht, et stëmmt net, ze behaupten ... An dofir wier et jo sou wichtig gewiescht, dat Ganzt ze analyséieren an eng richtig Etüd ze maachen.

Ech hat deemools éischt Diskussiounen mat der Uni och driwwer, fir ze kucken: Wéi kann een dat doten analyséieren a wat bréngt et a wat ass d'Konterpartie dovunner? An dat do ass jo net eng Fro vu Lutte géint d'Criminalité grave – déi mécht d'Police. Déi gëtt gemaach, andeem mer, wéi mer dat schonn an der viregter Legislaturperiod gemaach hunn, d'Moyene vun der Justice an d'Luucht setzen. Hei geet et drëm, e Signal no baussen ze setzen. Dir setzt dat eent Signal dobaussen. Et ass, wéi d'Madamm Weydert sot, eng politesch Decisioun. Mir haten en anert proposéiert.

Ech hunn elo nach eng Fro: Dir hutt gesot bei der Mini-Instruktioun, dass doduerch, dass den Délai de citation, deen am Gesetz aacht Deeg ass, méi héich wär wéi déi aacht Deeg, den Accès zum Dossier jo da garantéiert wär. Mee et kann ee jo awer dee Moment keng Devoire méi ufroen. Do ass et awer dann ze spéit. Dat heescht, dee Risiko besteet jo awer nach ëmmer.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Tanson. Madamm Minister.

Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | Gutt. Also Dir hutt Froe gestallt iwwert d'Unzuel vu Condamnatiounen mat Sursis intégral. Dir hutt awer net de Pourcentage gefrot, an de Pourcentage, deen huet ...

(Interruption par Mme Sam Tanson)

Nee, et ass den Total bei Crimes et délits. Den Total vu Condamnatiounen mat Sursis intégral hutt Der gefrot. An den Här Baum hat e Pourcentage gefrot. An deem hat ech och geäntwert, wat de Pourcentage war. An do, mengen ech, war en 2024 bei 63 %, woubäi en ëm déi 45 % war nach virun enger Rei Joren.

An ech muss Iech ganz éierlech och soen, vu datt Der op d'Chiffere renvoyéiert: En matière de traite d'êtres humains waren déi lescht zwee Joer 100 % vun den Decisiounen Sursis intégral. Dat muss ech soen. Dat kann een awer a Fro stellen.

Är zweet Fro war déi par rapport ... Sot mer se just nach eng Kéier. Pardon, déi zweet Fro nach eng Kéier.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Ech hat d'Fro virun allem vum Accès ...

Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | A, mam Accès, jo, pardon.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Jo, genau.

Mme Elisabeth Margue, Ministre de la Justice | Also, déi Saach mam Accès ass jo esou, datt mer op d'Enquête préliminaire zréckfalen. Dat heescht, et si genau déi selwecht Reegele wéi déi, déi sech an der Enquête applizéieren, wou et eeben esou ass, datt dee Moment eréischt, wou d'Affär fixéiert ass, wou een zitíiert ass, een Accès op den Dossier huet. Dat ass, wéi gesot, bei 60.000 Dossieren de Fall d'lescht Joer gewiescht, wou eng Enquête préliminaire opgemaach ginn ass. An dowéinst engagéiere mer eis jo, genau déi dote Reegelen ze kucken.

M. Claude Wiseler, Président | Dir dierft zweemol, elo nach déi leschte Kéier, Madamm Tanson.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Jo, ech wollt just eeben drop hiweisen: Bei der Traite des êtres humains, déi Zuelen hat ech jo gefrot. Do hutt Der gesot, dat wäeren oft just bis zu fënnf Dossieren d'Joer.

Dat heescht, Dir sidd do relativ séier bei 100 %. An deen Taux vun 100 %, dee gouf och alt emol virun 2018 erreicht. Dat heescht, et muss een awer e bëssen oppasse mat de Pourcentagen. Dat heescht net ëmmer dat, wéi een et duerstellt.

Mme Elisabeth Margue, Ministère de la Justice | Ech hat haaptsächlech op dem Här Baum seng Pourcentagen de manière générale renvoyéiert, fir wéi vill Sur-sis gesprach gëtt.

An dann ass d'Fro jo: Dat eent ass de Pourcentage, mee dat anert ass d'Fro, wat mer wëllen. An d'Fro ass, ob mer fannen, datt dat ze vill ass oder net ze vill ass. An eis Äntwert ass, datt mer fannen, datt et ze vill ass.

Une voix | Très bien!

M. Claude Wiseler, Président | Sou, merci, Madamm Minister. Domat wär d'Diskussioun zu dësem Projet de loi dann ofgeschloss.

An da géife mer zum Vott iwwert de Projet de loi 8486 kommen. Den Text steet am Document parlementaire 8486⁸.

Vote sur l'ensemble du projet de loi 8486 et dispense du second vote constitutionnel

An ech maachen d'Ofstëmmung op. De Quorum ass erreicht. Vote par procuration. An de Vott ass ofgeschloss.

D'Resultat vum Vott ass: 40 Jo-Stëmmen, 8 Nee-Stëmmen, 12 Abstentiounen. Dëse Projet de loi ass also ugeholl mat 40 Jo-Stëmme géint 8 Nee-Stëmme bei 12 Abstentiounen.

Ont voté oui : Mmes Diane Adehm, Nancy Arendt (par M. Laurent Mosar), MM. Maurice Bauer, Jeff Boonen, Alex Donnersbach, Emile Eicher, Félix Eischen, Paul Galle (par M. Charles Weiler), Mme Françoise Kemp, MM. Marc Lies, Ricardo Marques, Mmes Octavie Modert (par Mme Nathalie Morgenthaler), Nathalie Morgenthaler, MM. Laurent Mosar, Jean-Paul Schaaf, Marc Spautz, Charles Weiler, Mme Stéphanie Weydert, MM. Claude Wiseler, Michel Wolter et Laurent Zeimet (par Mme Stéphanie Weydert) ;

Mme Barbara Agostino, MM. Guy Arendt, André Bauler, Gilles Baum, Mmes Simone Beissel, Corinne Cahen, MM. Luc Emering, Fernand Etgen, Patrick Goldschmidt (par M. Gérard Schockmel), Gusty Graas, Mmes Carole Hartmann, Mandy Minella, Lydie Polfer et M. Gérard Schockmel ;

MM. Dan Hardy, Fred Keup, Michel Lemaire, Mme Alexandra Schoos et M. Tom Weidig.

Ont voté non : Mme Djuna Bernard, M. Meris Sehic, Mmes Sam Tanson et Joëlle Welfring ;

MM. Sven Clement (par M. Marc Goergen) et Marc Goergen ;

MM. Marc Baum et David Wagner.

Se sont abstenus : M. Dan Biancalana, Mmes Taina Bofferding, Liz Braz, Francine Cloener, M. Yves Cruchten, Mme Claire Delcourt, MM. Mars Di Bartolomeo, Georges Engel, Franz Fayot, Claude Haagen, Mme Paulette Lenert et M. Ben Polidori.

Freet d'Chamber d'Dispens zum zweete Vote constitutionnel?

(Assentiment)

Dann ass dat esou decidéiert.

Motion 1

An dann huet den Här Mosar nach eng Motioun eragereicht. Ech froen den Här Mosar, ob en ... En huet se erkläert. Wie wëllt zu dëser Motioun Stellung huelen? D'Madamm Tanson, den Här Biancalana. Madamm Tanson, Dir hutt d'Wuert.

Mme Sam Tanson (déi gréng) | Jo, den Här Mosar hat mech virdrun opgefuerdert ze erklären, firwat ech se net mat ënnerschriwwen hunn. Den Här Biancalana hat et virdrun schonn ugeschwat: Et ass am Fong e bësse schued. Dir musst och wëssen, hei ass elo déi zweet Versioun vun der Motioun. An der éischter ass gesot ginn, et géing just den Accès op den Dossier iwwerschafft gi bei der Mini-Instruction. Dat war net dat, wat mer an der Kommissioun diskutéiert hunn. An ech fannen och e bëssen ... Mir weiten hei eppes aus, mir huelen hei Rechter ewech an da soe mer: „An da bis Enn vum nächste Joer deposéiere mer e Projet, wou mer déi Rechter dann awer iergendwéi erëm iwwerschaffen.“

Ech sinn natierlech domat d'accord, dass mer d'Droits de la défense verbesseren, mat allem, wat mer do kënnen maachen. Ech mengen, dat ass wichteg. An den Accès op en Dossier ass natierlech e ganz wichtige Punkt. An dofir wäert ech och meng Kolleeg proposéieren, se matzestëmmen.

Mee ech stéiere mech drun, dass mer elo hei dat doten eraginn, andeems mer op där enger Säit en Text hei zum Vott ginn, wou mer ofstëmmen driwwer, dass mer eigentlech d'Droits de la défense anengen, fir da gläichzäiteg ze soen: „Mee mir probéieren, se awer ze verbesseren.“ A mir wëssen, wann den Text Enn 2026 op den Instanzeweeg geet, deemno wéi global déi Reform ass, da gëtt et relativ klopeleg, fir se nach an dëser Legislaturperiod ze stëmmen. An duerfir fannen ech dat e bësse schued, dass mer elo hei am Fong dat Ganzt vun hannen opwéckelen. Mee vum Prinzip hier kann een net dergéint sinn.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Madamm Tanson. Den Här Biancalana, duerno den Här Baum.

M. Dan Biancalana (LSAP) | Merci, Här President. Jo, mir hunn dës Motioun mat ënnerschriwwen. D'Madamm Tanson ass virdrun drop agaang, wat déi ursprénglech Motioun war, déi net dat reflektéiert, wat mer an der Justizkommissioun geschwat hunn. Mir sollte se an e generelle Kader asetzen. Dat heescht d'Ausrichtung vun der Motioun vum Prinzip hier, mengen ech, do sti mer als LSAP derhannert. Nach muss een herno kucken, wat de Contenu ass vun deem Projet de loi, deen deposéiert gëtt an a wéi eng Richtung et geet. Et kann een elo nëmme fir d'Stärkung vun den Droits de la défense sinn. Dofir droe mer dat heite mat.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Biancalana. Här Baum.

M. Marc Baum (déi Lénk) | Jo, merci, Här President. Mir droen dat heiten och mat, well et ass eng Motioun, déi d'Regierung opfuerdert, déi nefast Konsequenze vun hirem schlechte Gesetz, dat elo d'Majoritéit gewielt huet, awer zumindest e bëssen anzeschränken. Dat ass eng Form vu Schizophrenie, déi d'Majoritéit dann eeben huet. Mir hunn eng kloer Haltung. Déi wäerte mer evidenterweis mat eisem Jo-Vott zu dëser Motioun och weider zum Ausdrock bréngen.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Baum. Här Mosar.

M. Laurent Mosar (CSV) | Jo, fir d'alleréischte e grouse Merci. Wann ech dat richteg matkritt hunn, da gëtt déi Motioun vun all Fraktioun gestëmmt. Ech si besonnesch ëmmer frou, wann den Här Baum eng vu meng Motiounen matstëmmt, dofir wëll ech dat awer ervirhiewen.

(Hilarité)

Ech wollt awer elo nach eng Kéier soen: Et geet, an ech mengen, do si mer eis jo awer alleguer eens, d'Madamm Justizministesch huet dat elo nach eng

Kéier erkläert, et geet hei em vill méi wéi just reng em d'Droits de la défense an der Mini-Instruction. Et geet hei generell em d'Droit-de-la-défense an den Enquêtes. An dofir si mer eis jo awer eens, datt mer déi generell Reform, déi mer eigentlech alleguer wëllen, net elo kéinte just an dësem Text maachen.

Duerfir fannen ech schonn, datt mer hei konsequent a logesch sinn. Mir hunn elo hei ee punktuellt Gesetz gestëmmt, mee elo wäere mer frou, wann d'Regierung eis bis Enn vum nächste Joer e generelle Projet géif deponéieren, wou mer da generell dee ganze Volet vun den Droits de la défense an den Enquêtes géife reforméieren.

Merci.

M. Claude Wiseler, Président | Merci, Här Mosar. Ech hunn héieren a verstanen, datt hei ee generellen Accord iwwert déi Motioun ass. Kënnen mer déi à main levée ofstëmmen?

(Assentiment)

Vote sur la motion 1

Da géif ech bieden: Deen, deen dermat d'accord ass, soll d'Hand an d'Luucht hiewen.

Ass een dergéint?

Enthält ee sech?

Dat ass net de Fall. Dann ass dës Motioun à l'unanimité ugeholl.

13. 8550 – Projet de loi portant modification de l'article 679 du Nouveau Code de procédure civile en vue de l'introduction d'une référence à la Convention de La Haye du 2 juillet 2019 sur la reconnaissance et l'exécution des jugements étrangers en matière civile ou commerciale

An da géife mer zum leschte Punkt vun eisem Ordre du jour vun haut de Moie kommen, an zwar dem Projet de loi 8550 iwwert d'Unerkennung an d'Ëmsetzung vun auslänneschen Urteeler an zivilen a kommerziellen Affären. Hei si mer an engem Riedemodell avec rapport et sans débat. D'Rapportrice huet 5 Minuten Zäit an d'Regierung och 5 Minuten, wa se da wëllt. D'Wuert huet elo d'Rapportrice vum Projet de loi, déi honorabel Madamm Stéphanie Weydert.

Rapport de la Commission de la Justice

Mme Stéphanie Weydert (CSV), rapportrice | Villmools merci, Här President. Léif Kolleeginnen a Kolleegen, mat dësem Gesetzesprojet completéiere mer den Artikel 679 vum Nouveau Code de procédure civile mat enger Referenz op d'Konvention vun Den Haag vum 2. Juli 2019 iwwert d'Unerkennung an d'Exekutioun vun auslännesche Gerichteurteeler am Zivil- an am Handelsrecht.

De besoten Artikel 679 lëscht divers Konventionen an Traitéen op, ënnert deenen auslännesch Gerichteurteeler an zivilen oder kommerziellen Affären, déi d'Konditionen erfëllen, fir hei zu Lëtzebuerg direkt unerkannt an ausgefouert ze ginn, dann och effektiv hei zu Lëtzebuerg exekutéiert solle ginn, dat iwwert d'Exequaturprozedur.

Den Titel vun dëser Konvention seet jo eigentlech scho ganz kloer, wat d'Zil ass. D'Matière, em déi et hei geet, ass eng exklusiv Kompetenz vun der Europäescher Unioun. An esou ass se dann eeben och direkt hei applikabel. Natierlech kënnen net all zivilrechtlech oder kommerziell Urteeler ënnert den Uwendungsberäich vun dëser Konvention falen. Do sinn notament déi steierlech Matière, d'Douane